ΠΡΙΜΑΡΟΛΙΑ

Στους δρόμους της μαύρης σταφίδας

Αρχιτεκτονική κληρονομιά της μαύρης σταφίδας

ΔΡΑΣΗ 1.2.2

ΔΙΑΤΟΠΙΚΗ ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑ LEADER/CLLD

«ΠΡΙΜΑΡΟΛΙΑ - ΣΤΟΥΣ ΔΡΟΜΟΥΣ ΤΗΣ ΜΑΥΡΗΣ ΣΤΑΦΙΔΑΣ»

ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΓΕΩΡΓΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ ΑΓΡΟΤΙΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ
Η Ευρώπη επενδύει στις αγροτικές περιοχές

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΑΓΡΟΤΙΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΚΑΙ ΤΡΟΦΙΜΩΝ

LEADER

ΕΣΠΑ 2014-2020
ανάπτυξη - εργασία - αλληλεγγύη

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Περιεχόμενα

Εισαγωγή 2
Μαύρη σταφίδα και αρχιτεκτονική κληρονομιά 5
Αρχιτεκτονική και βιομηχανική κληρονομιά 5
Επανάχρηση κτηρίων και χώρων 5
Τόποι, κτήρια, μνήμες 6
Αυτόνομος Σταφιδικός Οργανισμός 7
Καταγραφή του κτηριακού αποθέματος της σταφίδας 8
Κτήρια αρχιτεκτονικής κληρονομιάς της μαύρης σταφίδας 9
Αχαΐα 9
(01) Πάτρα, Βίλα Κόλλα 9
(02) Πάτρα, Ξενοδοχείο Bold Type (πρώην οικία Γαλανόπουλου) 11
(03) Πάτρα, Όροφος/Αστέρια (πρώην Σταφιδεργοστάσιο Βουρλούμη) 13
(04) Πάτρα, Σταφιδαποθήκες Μπάρρου 15
(05) Πάτρα, Θέατρο Απόλλων 16
(06) Πάτρα, Αγγλικανική εκκλησία Αγίου Ανδρέα 18
(07) Αίγιο, Κτήριο Κανελλόπουλου-Κριτσωταλάκη (πρώην σταφιδαποθήκη) 21
(08) Αίγιο, Κτήριο Τσίτσα (πρώην Σταφιδαποθήκες Α. Πετρόπουλου) 23
(09) Αίγιο, ΓΑΚ Αιγίου (πρώην Σταφιδαποθήκη Ευθ. Γάτου) 25
Ζάκυνθος 27
(10) Σταφιδεργοστάσιο ΕΑΣ Ζακύνθου 27
Μεσσηνία 29
(11) Καλαμάτα, ASO Hotel (πρώην Κτήριο ΑΣΟ Καλαμάτας) 29
(12) Άρις, ΑΣΟ Παμίσου (πρώην αποθήκες - εργοστάσιο ΑΣΟ και οινοποιείο) 31
(13) Θουρία, Πολιτιστικός σύλλογος (πρώην χημείο και κατοικία, Αποθήκες ΑΣΟ Θουρίας) 33
(14) Μεσσήνη, Παπαργυρόπουλος (πρώην αποθήκες ΑΣΟ Μεσσήνης) 35
Ηλεία 37
(15) Πύργος, Σταφιδεργοστάσιο ΑΣΟ Πύργου 37
(16) Πύργος, Σωσίπολις Διεθνές Ινστιτούτο Αρχαίας Ελληνικής Ιστορίας (πρώην Ινστιτούτο Έρευνας της σταφίδας) 40
(17) Κατάκολο, πρώην Σταφιδεργοστάσιο Μπελούση 43
Κορινθία 47
(18) Κιάτο, Αποθήκες ΑΣΟ 47
Προτάσεις αξιοποίησης 51
Καλές πρακτικές αποκατάστασης και νέων χρήσεων 51
Προτάσεις νέων χρήσεων 51
Πάτρα, Βίλα Κόλλα 51
Αίγιο, Κτήριο Κανελλόπουλου-Κριτσωταλάκη 51
Ζάκυνθος, Σταφιδεργοστάσιο ΕΑΣ Ζακύνθου 52

Ιωάννης Παπαγιαννόπουλος

Ιανουάριος 2025

Εισαγωγή

Πλαίσιο Σύμβασης έργου / Παροχής υπηρεσιών

Με βάση την από 20/11/2024 Σύμβαση, το αντικείμενο της σύμβασης περιγράφεται ως εξής:

Το Σχέδιο Διατοπικής Συνεργασίας με τίτλο «ΠΡΙΜΑΡΟΛΙΑ - ΣΤΟΥΣ ΔΡΟΜΟΥΣ ΤΗΣ ΜΑΥΡΗΣ ΣΤΑΦΙΔΑΣ», υλοποιείται στο πλαίσιο του τοπικού προγράμματος CLLD/LEADER, Υπομέτρο 19.3 του Μέτρου 19 του ΠΑΑ 2014-2020, από τη Συντονίστρια ΟΤΔ ΑΧΑΪΑ Α.Ε. – ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΗ ΑΝΩΝΥΜΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ Ο.Τ.Α. και τους ακόλουθους συμμετέχοντες εταίρους:

- ΔΙΚΤΥΟ ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑΣ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΣ ΙΟΝΙΩΝ ΝΗΣΩΝ – Π.Ε. ΖΑΚΥΝΘΟΥ
- ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΗ ΟΛΥΜΠΙΑΣ ΑΑΕ ΟΤΑ
- ΔΙΚΤΥΟ ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑΣ ΚΕΦΑΛΛΟΝΙΑΣ ΚΑΙ ΙΘΑΚΗΣ
- ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΗ ΜΕΣΣΗΝΙΑΣ - ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΗ ΑΝΩΝΥΜΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΑΟΤΑ
- ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΗ ΒΟΡΕΙΟΥ ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΥ - ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΗ ΑΝΩΝΥΜΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΟΤΑ

Με τη παρούσα σύμβαση οι Εταιρείες αναθέτουν και ο Ανάδοχος αναλαμβάνει το έργο **«Παροχή υπηρεσιών για την Έρευνα, καταγραφή και ψηφιοποίηση»** στο πλαίσιο του Σχεδίου Διατοπικής Συνεργασίας «ΠΡΙΜΑΡΟΛΙΑ - ΣΤΟΥΣ ΔΡΟΜΟΥΣ ΤΗΣ ΜΑΥΡΗΣ ΣΤΑΦΙΔΑΣ».

Δράση 1.2.2 Αρχιτεκτονική κληρονομιά της μαύρης σταφίδας

Περιγραφή:

Η υποδράση αφορά την καταγραφή σημαντικών κτηρίων της μαύρης σταφίδας (σταφιδαποθήκες, αρχοντικά σταφιδεμπόρων, εργοστάσια, θέατρα και κτήρια πολιτισμού κ.ά.), με φωτογράφιση κτηρίων και καταγραφή ιστορικών στοιχείων, σε όλη την περιοχή παρέμβασης του σχεδίου. Στόχος είναι να προκύψουν προτάσεις αξιοποίησης συγκεκριμένων κτηρίων με ενημερωτικό και πολιτιστικό σκοπό.

Ειδικότερα, η καταγραφή του κτηριακού αποθέματος της σταφίδας που σχετίζεται με την ιστορία της μαύρης σταφίδας στις περιοχές παραγωγής περιλαμβάνει τη χαρτογράφηση υποδομών που είναι σε άμεση σχέση με την παραγωγή και εμπορία του προϊόντος (σταφιδαποθήκες, εργοστάσια, αρχοντικά εμπόρων κ.λπ.) αλλά και δημοσίων κτηρίων που δημιουργήθηκαν με βάση τα έσοδα και τον πλουτισμό από τις εμπορικές δραστηριότητες της σταφίδας. Η επιλογή θα γίνει κατόπιν βιβλιογραφικής, διαδικτυακής και επιτόπιας έρευνας στις περιοχές της σταφίδας. Πρέπει να καταβληθεί προσπάθεια για καταγραφή κτηρίων διαφόρων τύπων και χρήσεων και από διάφορες εποχές.

Τα κτήρια που θα επιλεγούν θα φωτογραφηθούν, και θα καταγραφούν πληροφορίες σχετικά με την αρχική και τη μετέπειτα χρήση τους. Σε περίπτωση που κάποια εξ αυτών δεν χρησιμοποιούνται σήμερα, θα διατυπωθούν προτάσεις για βραχυχρόνια ή και μακροχρόνια αξιοποίησή τους, βασισμένες σε καλές πρακτικές από άλλες περιοχές.

Προδιαγραφές:

- Απαιτείται η καταγραφή τουλάχιστον 15 σημαντικών/χαρακτηριστικών κτηρίων από τις έξι εμπλεκόμενες περιοχές (Αχαΐα, Κορινθία, Ηλεία, Μεσσηνία, Ζάκυνθος, Κεφαλλονιά-Ιθάκη).
- Για κάθε κτήριο πρέπει να δημιουργηθεί πληροφοριακό δελτίο με τα εξής τουλάχιστον στοιχεία (ενδεικτικά): Μοναδικός κωδικός κτηρίου, Ονομασία κτηρίου, Τόπος κτηρίου, Ημ/νία-χρονολογία κτηρίου, Σχετικές ονομασίες κτηρίου, Κατηγορία κτηρίου, Ιδιοκτησία κτηρίου, Χρήση κτηρίου παλαιά, Χρήση κτηρίου σήμερα, Σημερινή κατάσταση κτηρίου, Περιγραφή κτηρίου / τεκμηρίωση, Όνομα ερευνητή, Ημ/νία καταγραφής.

- Οι φωτογραφίες δεν αρκεί να είναι απλά ενδεικτικές, αλλά πρέπει να είναι υψηλής ανάλυσης, να είναι ευκρινείς και καλής αισθητικής, ώστε να μπορούν να παρουσιαστούν σε έντυπες και ψηφιακές δράσεις προβολής, να παρουσιάζουν το εσωτερικό και το εξωτερικό του κτηρίου (όπου είναι εφικτό), με έμφαση σε πιθανές χαρακτηριστικές λεπτομέρειες, να καλύπτουν αρκετές οπτικές γωνίες.
- Πέραν της καταγραφής και ανάδειξης της αρχιτεκτονικής κληρονομιάς της μαύρης σταφίδας, στόχος είναι η πιθανή επανάχρηση και αξιοποίηση κτηρίων της μαύρης σταφίδας. Στην περίπτωση που το κτήριο δεν χρησιμοποιείται, ανάλογα με την σημαντικότητα και την κατάστασή του, είναι επιθυμητό ο ανάδοχος θα προτείνει λύσεις για επανάχρηση του κτηρίου και την φιλοξενία σύγχρονων δράσεων (π.χ. μουσείο, συλλογή, πολιτιστικός χώρος, άλλη χρήση).

Παραδοτέα:

- Κοινή εμπειρογνωμοσύνη περί αρχιτεκτονικής κληρονομιάς της μαύρης σταφίδας (θα περιλαμβάνει καταγραφή σημαντικών κτιρίων, φωτογραφίες, και προτάσεις αξιοποίησης συγκεκριμένων κτιρίων) για τουλάχιστον 15 σημαντικά κτήρια σχετιζόμενα με την παραγωγή και εμπορεία της μαύρης σταφίδας, από όλες τις περιοχές.
- Ψηφιακά αρχεία φωτογράφησης.

Το σύνολο των παραδοτέων βρίσκονται στο drive, στον φάκελο
https://drive.google.com/drive/folders/1DCcTzAyjpXU2aabjeNx7TDU0RdY9LZi2?usp=sharing

Δελτίο καταγραφής κτηρίου

Με βάση τις προδιαγραφές, το Δελτίο έχει ως εξής:

ΔΕΛΤΙΟ ΚΑΤΑΓΡΑΦΗΣ ΚΤΗΡΙΟΥ	
Μοναδικός κωδικός	Επταψήφιος κωδικός με πεδία της μορφής: **ΤΥΠΟΣ** Κ: σημαίνει Κτήριο (μονοψήφιο) **ΠΕΡΙΟΧΗ** Επιλογή περιοχής ως εξής: **ΑΧ**: Αχαΐα | **ΚΟ** : Κορινθία | **ΗΛ**: Ηλεία | **ΜΕ**: Μεσσηνία | **ΖΑ**: Ζάκυνθος | **ΚΕ**: Κεφαλονιά | **ΙΘ**: Ιθάκη (διψήφιο) **ΕΙΔΟΣ** Επιλογή από 1 έως 4, όπως παρακάτω - Κατηγορία κτηρίου (μονοψήφιο) **Α/Α** Αύξων αριθμός κτηρίου (τριψήφιο) Ενδεικτικά: ΚΑΧ2009, όπου: Κ σημαίνει Κτήριο, ΑΧ σημαίνει Αχαΐα, 2 σημαίνει Οικία, 009 α/α
Ονομασία	Αλφαριθμητικό, έως 80 χαρακτήρες
Τοποθεσία	Διεύθυνση, περιοχή
Συντεταγμένες τοποθεσίας	Στίγμα Google maps
Σχετικές ονομασίες	Αλφαριθμητικό, έως 80 χαρακτήρες

Κατηγορία	Επιλογή από: (1) Σταφιδαποθήκες, σταφιδεργοστάσια – Κτήρια / εγκαταστάσεις παραγωγής, επεξεργασίας, αποθήκευσης. (2) Οικίες και κτήρια καλλιεργητών και παραγωγών. (3) Αρχοντικά και κατοικίες σταφιδεμπόρων. (4) Κτήρια έμμεσης σύνδεσης με την μαύρη σταφίδα (π.χ. Θέατρο Απόλλων Πάτρας, Αγγλικανική εκκλησία Πάτρας κ.ά.).
Ιδιοκτησία	Αλφαριθμητικό, έως 80 χαρακτήρες. Όνομα ιδιοκτήτη.
Χρήση κτηρίου παλαιά	Αλφαριθμητικό, έως 80 χαρακτήρες
Χρήση κτηρίου σήμερα	Αλφαριθμητικό, έως 80 χαρακτήρες
Σημερινή κατάσταση	Εξαιρετική / καλή / μέτρια / κακή / ερειπιώδης
Περιγραφή/τεκμηρίωση	Αλφαριθμητικό, έως 300 λέξεις / 2.000 χαρακτήρες
Όνομα ερευνητή	Αλφαριθμητικό, έως 40 χαρακτήρες
Ημ/νία καταγραφής	Πεδίο ημερομηνίας

Μαύρη σταφίδα και αρχιτεκτονική κληρονομιά

Αρχιτεκτονική και βιομηχανική κληρονομιά

Η αρχιτεκτονική κληρονομιά ως αναπόσπαστο στοιχείο της πολιτιστικής κληρονομιάς αντανακλά την ιστορία, την ταυτότητα και τη δημιουργικότητα ενός τόπου. Ως αρχιτεκτονική κληρονομιά νοούνται παραδοσιακά κτίρια, οικιστικά σύνολα, παραδοσιακοί οικισμοί, ιστορικά κέντρα πόλεων και γενικότερα τα στοιχεία του ανθρωπογενούς περιβάλλοντος με ιδιαίτερη ιστορική, πολεοδομική, αρχιτεκτονική, λαογραφική, κοινωνική και αισθητική φυσιογνωμία και αξία. Όλα αυτά τα στοιχεία έχουν κατασκευαστεί για να εκπληρώσουν συγκεκριμένες λειτουργίες. Ταυτόχρονα όμως συμβολίζουν τις αξίες, τις πεποιθήσεις και τις φιλοδοξίες των κοινοτήτων που τα δημιούργησαν. Ουσιαστικά αντικατοπτρίζουν τη μνήμη μιας κοινότητας. Κάθε κτήριο, κάθε μνημείο, μπορεί να αφηγηθεί μια μοναδική ιστορία που συνδέει το παρελθόν με το παρόν.

Στην αρχιτεκτονική κληρονομιά εντάσσεται και η βιομηχανική κληρονομιά, η οποία αναφέρεται στο σύνολο των υλικών και άυλων στοιχείων που σχετίζονται με τη βιομηχανική δραστηριότητα του παρελθόντος, μαρτυρώντας την τεχνολογική και κοινωνική εξέλιξη. Η βιομηχανική κληρονομιά, σύμφωνα με τη Χάρτα του Nizhny Tagil,[1] εκτός από τα κτίσματα περιλαμβάνει και τον βιομηχανικό εξοπλισμό: από τα παλιά εργαλεία ως τις πρώτες μηχανές, αλλά και τις διαδικασίες και τα μέσα μεταφοράς που χρησιμοποιήθηκαν, το έντυπο και αρχειακό υλικό, προφορικές μαρτυρίες, τεκμήρια των παραγόμενων προϊόντων αλλά και προσωπικά αντικείμενα των εργατών, έπιπλα ή διάφορα διακοσμητικά αντικείμενα.

Η καταγραφή και διαφύλαξη αυτής της κληρονομιάς έχει αξία για τον σύγχρονο άνθρωπο διότι παρέχει πληροφορίες σχετικά με τον τρόπο ζωής και εργασίας των ανθρώπων σε προηγούμενες ιστορικές περιόδους. Η προστασία και ανάδειξη γενικότερα της αρχιτεκτονικής κληρονομιάς αποτελεί εξάλλου υποχρέωση της πολιτείας, όπως καθορίζεται στο άρθρο 24 (παράγραφος 6) του Συντάγματος. Μάλιστα, ως απόρροια των διεθνών υποχρεώσεων της χώρας, με τον νόμο 2039/1992 επικυρώθηκε η «Σύμβαση του Συμβουλίου της Ευρώπης για την Προστασία της Ευρωπαϊκής Αρχιτεκτονικής Κληρονομιάς», γνωστή ως «Σύμβαση της Γρανάδας» (1985), με την οποία προβλέπεται η υποχρέωση των συμβαλλόμενων κρατών-μελών τόσο για διάθεση πιστώσεων για τον σκοπό αυτό όσο και για παροχή ευνοϊκών φορολογικών μέτρων για τη διατήρηση της πολιτιστικής κληρονομιάς. Στο πρώτο άρθρο αυτής της σύμβασης αναφέρεται ότι: «η αρχιτεκτονική κληρονομιά θεωρείται ότι περιλαμβάνει: α) μνημεία: κάθε κατασκευή με όποια στοιχεία διακοσμητικά περιλαμβάνει, β) αρχιτεκτονικά σύνολα: ομοιογενή σύνολα αστικών ή αγροτικών κατασκευών και γ) τόπους: σύνθετα έργα του ανθρώπου και της φύσης, μερικώς κτισμένα, τα οποία αποτελούν εκτάσεις τόσο χαρακτηριστικές και ομοιογενείς ώστε να μπορούν να οριοθετηθούν τοπογραφικά, και όλα αυτά να είναι σαφώς ξεχωριστά λόγω του ιστορικού, αρχαιολογικού, καλλιτεχνικού, επιστημονικού, κοινωνικού ή τεχνικού τους ενδιαφέροντος».

Επανάχρηση κτηρίων και χώρων

Παλαιές κατοικίες, αποθήκες, εργοστάσια, κτηριακά συγκροτήματα, όλα αυτά τα δείγματα της αρχιτεκτονικής κληρονομιάς που έχουν επιβιώσει στον χρόνο, καλούνται πολλές φορές να υπηρετήσουν καινούργιες ανάγκες. Άλλα από αυτά εγκαταλείπονται για διάφορους λόγους

[1] Η Χάρτα του Nizhny Tagil για τη Βιομηχανική Κληρονομιά συντάχθηκε τον Μάιο του 1973 στη Ρωσία στη Διάσκεψη του TICCIH ("The international Committee for the Conservation of the Industrial Heritage"), ειδικού συμβούλου του ICOMOS σε θέματα βιομηχανικής κληρονομιάς. Βλ. *Χάρτα του Nizhny Tagil για την Βιομηχανική Κληρονομιά.* (επιμ.) Αγριαντώνη Χ. και Μπελαβίλας Ν., Ελληνικό Τμήμα TICCIH, 2003.

(οικονομικούς, πολιτικούς, κοινωνικούς), μένοντας χώροι ανενεργοί και κενοί από οποιαδήποτε χρήση. Το ζήτημα της επανάχρησης των παλαιών αρχιτεκτονημάτων αποτελεί σημαντικό ζητούμενο και ελπίδα για τη διατήρηση της συλλογικής μνήμης. Οι στρατηγικές επανάχρησης δεν αφορούν μόνο την αρχιτεκτονική και περιβαλλοντική αποκατάσταση των κτηρίων αλλά και την ικανοποίηση κοινωνικών και πολιτιστικών στόχων.[2]

Οι νέες λειτουργίες των στοιχείων της αρχιτεκτονικής κληρονομιάς μπορεί να εκπληρώνουν κάποιον από τους παρακάτω σκοπούς: κατοικία, εμπόριο, αναψυχή, ψυχαγωγία ή ακόμα και βιομηχανική χρήση. Ιδιαίτερα δημοφιλή, εδώ και αρκετά χρόνια, είναι παραδείγματα μνημείων βιομηχανικής κληρονομιάς που έχουν αποκτήσει πολιτιστική χρήση. Σύμφωνα με τον Καραχάλη[3], οι προσεγγίσεις σε αυτή την επανάχρηση μπορεί να είναι πιο *επιχειρηματικές* (στηρίζονται κατά κύριο λόγο σε οικονομικά κίνητρα και προσπαθούν να προσελκύσουν επενδύσεις θέτοντας σε δεύτερη μοίρα τους κοινωνικούς στόχους) ή πιο *προοδευτικές* (έχουν στόχο κυρίως την καταπολέμηση των ανισοτήτων μέσα από την επέκταση των πολιτιστικών δράσεων και των καλλιτεχνικών εκαιδευτικών προγραμμάτων στις γειτονιές). Μια τρίτη προσέγγιση, πιο δημιουργική, διατηρεί χαρακτηριστικά από τις δύο προηγούμενες. Σε κάθε περίπτωση, αυτό που θεωρείται σημαντικό κατά την επανάχρηση είναι η διατήρηση της αυθεντικότητας και της ανάδειξης της ιστορικής μνήμης. Η επανάχρηση συνδέεται σίγουρα με την ανάπτυξη νέων θέσεων εργασίας και την οικονομική ανάπτυξη αλλά δεν πρέπει να βασιστεί στην εμπορευματοποίηση του πολιτισμού και της βιομηχανικής κληρονομιάς.

Τόποι, κτήρια, μνήμες

Η πόλη της **Πάτρας,** ως βασική πύλη της χώρας προς την Ευρώπη, ήταν ήδη από τον 19ο αιώνα το κύριο διαμετακομιστικό και εμπορικό κέντρο. Μέσω του λιμανιού της διακινούνταν μεγάλες ποσότητες εισαγώγιμων και εξαγώγιμων ευρωπαϊκών προϊόντων, με κυρίαρχο τη σταφίδα, που προερχόταν από την ευρύτερη περιοχή Κορινθίας, Αχαΐας και Ηλείας. Σε όλη την παραλιακή ζώνη της πόλης ιδρύθηκαν αποθήκες και σταφιδεργοστάσια, ενώ στο κέντρο ανεγέρθηκαν τα νεοκλασικά σπίτια των πλούσιων εμπόρων, πολλά από τα οποία σώζονται μέχρι σήμερα.[4]

Στην παραλία του Αιγίου οι σταφιδαποθήκες είναι σημαντικά κτήρια για την ιστορική και αρχιτεκτονική φυσιογνωμία της πόλης. Αυτά τα μεγάλα κυβόσχημα δρομικά λιθόκτιστα κτήρια που κατασκευάστηκαν τον 19ο αιώνα κατά μήκος του παραλιακού μετώπου της πόλης, επί των σημερινών οδών Ζωοδόχου Πηγής και Ποσειδώνος, εξυπηρετούσαν τις ανάγκες αποθήκευσης της σταφίδας. Η γειτνίαση με το λιμάνι και τον σιδηρόδρομο διευκόλυνε τη μεταφορά του πολύτιμου προϊόντος στις αγορές του εσωτερικού και εξωτερικού εμπορίου. Οι εξωτερικές επιφάνειες των σταφιδαποθηκών, συχνά και οι εσωτερικές τους, παραμένουν χωρίς επιχρίσματα, με εμφανή την αργολιθοδομή τους. Η αργολιθοδομή της κατασκευής τους στις περισσότερες περιπτώσεις διανθίζεται με εύθετα κεραμικά ή σιδερένια διακοσμητικά στοιχεία και με ποικιλία αρμολόγησης. Μετά τα μέσα του 20ού αιώνα, όταν σταμάτησε να υπάρχει μεγάλη ζήτηση για τη σταφίδα, οι σταφιδαποθήκες άρχισαν σταδιακά να εγκαταλείπονται. Το 1974, τα ρημαγμένα κτήρια αποτέλεσαν ιδανικό σκηνικό για την εικόνα ερήμωσης της μετεμφυλιακής Ελλάδας, στην ταινία «Θίασος» του Θόδωρου Αγγελόπουλου. Επίσης, κάποιες από αυτές απεικονίστηκαν στα τελευταία πλάνα της ταινίας «Μελισσοκόμος» του ίδιου

[2] Βλ. Καραχάλης, Ν., Νέες πολιτιστικές χρήσεις σε πρώην Βιομηχανικούς Χώρους και περιοχές. Ο ρόλος των Ο.Τ.Α. και του εθελοντικού τομέα, 5η Πανελλήνια Επιστημονική Συνάντηση TICCIH. Βόλος, 2007.

[3] Στο ίδιο.

[4] Βλ. ενδεικτικά: Μούλιας, Χ. *Το Λιμάνι της Σταφίδας. Πάτρα 1828-1900 – Εμπόριο, Βιομηχανία, Τράπεζες, Ασφάλειες*. Περί Τεχνών, 2000· Μπακουνάκης, Ν., *Πάτρα. 1828 – 1860. Μία Ελληνική Πρωτεύουσα στον 19ο Αιώνα*. Καστανιώτης, 1988· Σαραφόπουλος, Ν., *Ιστορικό Λεύκωμα Αχαϊκής Βιομηχανίας 1825 – 1975*. Επιστημονικό Πάρκο Πατρών, 2008.

σκηνοθέτη. Με την απαλλοτρίωση του 1977 οι περισσότερες από τις αποθήκες, μνημεία βιομηχανικής κληρονομιάς, δυστυχώς κατεδαφίστηκαν μαζί με άλλα παλιά κτίσματα του λιμανιού.

Στον Πύργο υπάρχουν πολλά κτήρια που σχετίζονται με την παραγωγή της σταφίδας, όπως για παράδειγμα οι αποθήκες σταφίδας του ΑΣΟ, το Ινστιτούτο Σταφίδας, ο σιδηροδρομικός σταθμός αλλά και νεοκλασικές κατοικίες σταφιδεμπόρων καθώς και το θέατρο «Απόλλων» και η Δημοτική Αγορά. Η σιδηροδρομική γραμμή που αρχικά συνέδεε τον Πύργο με το Κατάκολο και είχε ένα σταθμό κοντά στο τότε κέντρο της πόλης επεκτάθηκε προς την Αρχαία Ολυμπία και προς την Πάτρα και δημιουργήθηκε ένας νέος σταθμός. Κοντά σε αυτούς τους σταθμούς και κατά μήκος της σιδηροδρομικής γραμμής ο ΑΣΟ κατασκεύασε αποθήκες για να εξυπηρετήσει τους σταφιδοπαραγωγούς.[5]

Στην **Καλαμάτα** και την ευρύτερη περιοχή της Μεσσηνίας συναντάμε πολλές αποθήκες του Α.Σ.Ο. και το ίδιο στην περιοχή της **Κορινθίας**.

Στα νησιά της Ζακύνθου, Κεφαλονιάς και Ιθάκης σήμερα υπάρχουν ελάχιστα έως καθόλου δείγματα της αρχιτεκτονικής που σχετίζεται με τη σταφίδα, λόγω των καταστροφικών σεισμών του 1953, μια σεισμική ακολουθία από τρεις κύριους καταστροφικούς σεισμούς αυξανόμενης έντασης και περισσότερους από 135 μετασεισμούς, που έλαβαν χώρα από τις 9 έως τις 12 Αυγούστου και προκάλεσαν εκτεταμένες καταστροφές και στα τρία νησιά του Ιονίου. Ο αριθμός των θυμάτων ανήλθε σε 455 νεκρούς, 2.412 τραυματίες και 21 αγνοούμενους. Οι υλικές ζημιές και οι καταστροφές των κτηρίων από τους σεισμούς δεν είχαν προηγούμενο. Τόσο στο Αργοστόλι όσο και στο Ληξούρι διασώθηκαν ελάχιστα κτήρια. Στην πόλη της Ζακύνθου μετά τον τρίτο σεισμό ξέσπασε πυρκαγιά και καταστράφηκαν μοναδικά μνημεία. Μόνο τέσσερα κτήρια επέζησαν: ο ναός του Αγίου Διονυσίου, το Σχολείο του Άμμου, το αρχοντικό του Σαρακίνη και το κτίριο που στεγάζει την Εθνική Τράπεζα.

Αυτόνομος Σταφιδικός Οργανισμός

Αρκετά από τα κτήρια που παρουσιάζονται στην συνέχεια είναι πρώην ιδιοκτησίας του Αυτόνομου Σταφιδικού Οργανισμού – Α.Σ.Ο. Ο Α.Σ.Ο. έπαιξε ρυθμιστικό ρόλο στην εμπορία της σταφίδας, παράλληλα με τους σταφιδοεξαγωγείς. Ήταν είναι ο μεγαλύτερος κρατικός οργανισμός και, ως διάδοχος της προνομιούχου εταιρείας, συνέχισε να επιτελεί με υπευθυνότητα το έργο που από την ίδρυσή του του είχε ανατεθεί.

Συστήθηκε με νομοθετικό διάταγμα στις 16/3/1925, σύμφωνα με τα Γαλλικά πρότυπα, το οποίο τροποποιήθηκε και συμπληρώθηκε με νομοθετικά διατάγματα στις 26/11/1925 και 15/9/1926 και με τους νόμους 3455, 3457, 3458, του 1926. Επρόκειτο για αυτόνομη οικονομική οργάνωση που είχε ως σκοπό τη διαχείριση της κορινθιακής σταφίδας, συγκέντρωση και διάθεση και των πρώτων υλών οινοπνεύματος την παροχή γεωργοοικονομικοτεχνικών οδηγιών προς τους σταφιδοπαραγωγούς και τη λήψη μέτρων για την προστασία τους.

Κατά την ίδρυση του Α.Σ.Ο. έδρα του ορίσθηκε η Αθήνα, ενώ το 1953 μεταφέρθηκε στην Πάτρα.

Ο Α.Σ.Ο. ήταν γέννημα της διαχρονικής εμπειρίας της εφαρμοζόμενης κάθε φοράς κυβερνητικής πολιτικής στις μεθόδους προστασίας του εθνικού προϊόντος, κατάλληλος για την ανάληψη ρυθμιστικού έργου σε γεωργικά προϊόντα ή εκτέλεσης οικονομικών εργασιών γενικότερου ενδιαφέροντος για την εθνική οικονομία. Αποτελούσε την τελευταία λέξη της οικονομικής πολιτικής για την εποχή του σε θέματα συλλογικής δράσης για την εξυγίανση της οικονομίας ενός κλάδου παραγωγής.

---

[5] Μπούλιαρη, Φ. *Ανιχνεύοντας τον κύκλο της σταφίδας: Ένα δίκτυο σταφιδοπαραγωγής στην πόλη του Πύργου, Διπλωματική εργασία.* Ε.Μ.Π., Τμήμα Αρχιτεκτόνων Μηχανικών, 2016.

Η ρύθμιση θεμάτων βασικών παραγωγικών κάδων της οικονομικής ζωής της Ελλάδας χρειαζόταν οργανώσεις συλλογικής δράσης με καθαρά «οικονομική αντίληψη». Ο Α.Σ.Ο. ως οργάνωση δεν μπορούσε και δεν έπρεπε να είναι ιδιωτική εταιρεία (ιδιωτικό δίκαιο) αλλά αυτοτελής οικονομική οργάνωση, η οποία δεν θα είχε ανάγκη εταιρικών κεφαλαίων και κερδοσκοπικών δραστηριοτήτων. Το άρθρο 20 του νομοθετικού διατάγματος 10-12/8/1925 ανέφερε ότι ο ΑΣΟ ήταν κοινωφελές νομικό πρόσωπο. Ο Άρειος Πάγος απεφάνθη ότι είναι οργανισμός κοινής ωφελείας με την απόφαση 62/49. Το 1982 με νεώτερους νόμους υπάχθηκε στο δημόσιο τομέα (1232/82, 1256/82, 1982/92) με αποτέλεσμα να χάσει σε καίρια σημεία την αυτοδυναμία του, γι' αυτό άλλωστε χαρακτηρίστηκε από τον Νόμο 1256/82 ως «Κρατικό Νομικό Πρόσωπο Ιδιωτικού Δικαίου».

Το 1985 ο Α.Σ.Ο. διαλύθηκε και στη θέση του ιδρύθηκε στις 9/12/1998 μια Ανώνυμη Συνεταιριστική Εταιρεία, με τον διακριτικό τίτλο Σ.Κ.Ο.Σ. ΑΣΕ, η οποία συνέχισε το έργο του Α.Σ.Ο. και ανέλαβε τη διαχείριση της τεράστιας περιουσίας του.

Καταγραφή του κτηριακού αποθέματος της σταφίδας

Στο πλαίσιο της παρούσας εργασίας η καταγραφή του κτηριακού αποθέματος της σταφίδας που σχετίζεται με την ιστορία της στις περιοχές παραγωγής περιλαμβάνει τη χαρτογράφηση κτηρίων και υποδομών που είναι σε άμεση σχέση με την παραγωγή και εμπορία του προϊόντος (σταφιδαποθήκες, εργοστάσια, αρχοντικά εμπόρων κ.λπ.) αλλά και δημοσίων κτηρίων που δημιουργήθηκαν με βάση τα έσοδα και τον πλουτισμό από τις εμπορικές δραστηριότητες της σταφίδας.

Το κτηριακό αυτό απόθεμα έχει ιδιαίτερο ενδιαφέρον για τις τοπικές κοινωνίες, γιατί εκτός από την ιστορική και αρχιτεκτονική του αξία, αποτελεί ένα ζωτικής σημασίας κομμάτι του πολεοδομικού ιστού των πόλεων, άρα και της ζωής των πολιτών, και ταυτόχρονα ένα υλικοτεχνικό κεφάλαιο του οποίου η αξιοποίηση θα δώσει νέες προοπτικές ανάπτυξης και αναβάθμισης της οικονομικής ζωής και του αστικού περιβάλλοντος των πόλεων.[6]

Η επιλογή τους έχει γίνει κατόπιν βιβλιογραφικής, διαδικτυακής και επιτόπιας έρευνας στις περιοχές της σταφίδας. Καταβλήθηκε προσπάθεια για καταγραφή κτηρίων διαφόρων τύπων και χρήσεων και από διάφορες εποχές.

Οι φωτογραφίες των κτηρίων συνοδεύονται από πληροφορίες σχετικά με την αρχική και τη μετέπειτα χρήση τους, όπου αυτό ήταν δυνατό. Σε περίπτωση που κάποια εξ αυτών δεν χρησιμοποιούνται σήμερα, θα διατυπωθούν προτάσεις για βραχυχρόνια ή και μακροχρόνια αξιοποίησή τους, βασισμένες σε καλές πρακτικές από άλλες περιοχές.

[6] Παπαευθυμίου, Ξ., *Βιομηχανικά Κτίρια της Δυτικής Ελλάδας. Αρχιτεκτονική Φυσιογνωμία, Δυνατότητες Αξιοποίησης*. ΚΕΤΑ Δυτικής Ελλάδας, 2007.

Κτήρια αρχιτεκτονικής κληρονομιάς της μαύρης σταφίδας

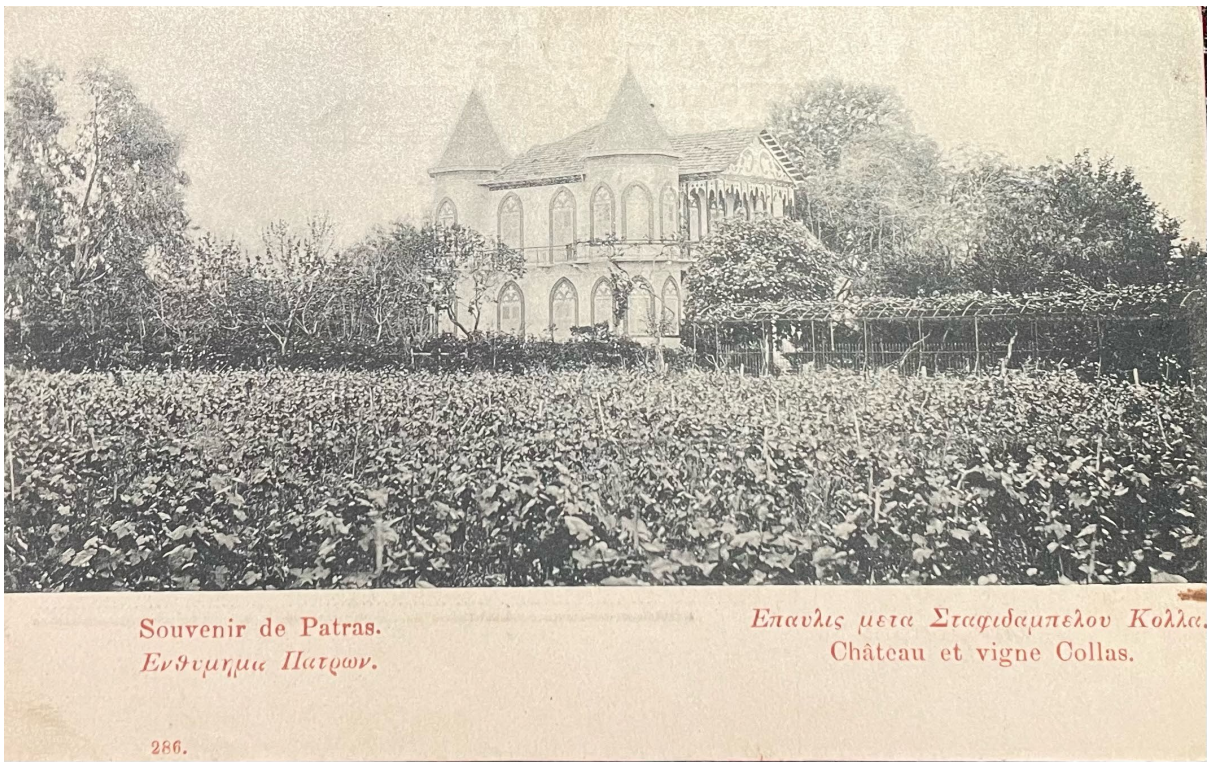
Αχαΐα

(01) Πάτρα, Βίλα Κόλλα

ΔΕΛΤΙΟ ΚΑΤΑΓΡΑΦΗΣ ΚΤΗΡΙΟΥ	
Μοναδικός κωδικός	**ΚΑΧ3001**
Ονομασία	Βίλα Κόλλα
Τόπος	Κουκούλι Πατρών (εντός του campus του Παν/μίου Πατρών)
Συντεταγμένες τοποθεσίας	38°13'09.1"N 21°44'53.2"E (38.219185, 21.748115) https://maps.app.goo.gl/zwUmyYgVriCNeWCAA
Σχετικές ονομασίες	Έπαυλις της οικογένειας Κόλλα
Κατηγορία	(3) Αρχοντικά και κατοικίες σταφιδεμπόρων
Ιδιοκτησία	Πανεπιστήμιο Πατρών
Χρήση κτηρίου παλαιά	Εξοχική κατοικία της οικογένειας Κόλλα
Χρήση κτηρίου σήμερα	Σήμερα η ανακαινισμένη έπαυλη είναι μέρος του campus του Πανεπιστημίου Πατρών (Κουκούλι). Χρησιμοποιήθηκε παλαιότερα για την στέγαση υπηρεσιών του πρώην ΤΕΙ, ενώ πλέον χρησιμοποιείται περιστασιακά ως πολιτιστικός χώρος.
Σημερινή κατάσταση	Εξαιρετική
Περιγραφή / τεκμηρίωση	Η Βίλα Κόλλα χτίστηκε στα τέλη του 19ου αιώνα και αποτελούσε την εξοχική έπαυλη της οικογένειας σταφιδεμπόρων Κόλλα στην περιοχή Κουκούλι. Η μόνιμη κατοικία της οικογένειας ήταν στο κέντρο της πόλης της Πάτρας, στη διασταύρωση των οδών Ρήγα Φεραίου και Γεροκωστοπούλου. Επηρεασμένη από ευρωπαϊκά στοιχεία, η εμβληματική Βίλα Κόλλα συνιστά ένα αρχιτεκτονικό κόσμημα της σταφιδικής εποχής, μια διώροφη έπαυλη με σοφίτα, περιβαλλόμενη από έναν μεγάλο κήπο και δέντρα, με χαρακτηριστικούς πυργίσκους, μεγάλα γείσα στις στέγες, εξωτερικά ζωγραφικά διακοσμητικά στοιχεία. Το συνολικό εμβαδόν της είναι 385 τ.μ. Χαρακτηριστικό στοιχείο της έπαυλης είναι οι δύο οκταγωνικοί πυργίσκοι, συμμετρικά τοποθετημένοι στις γωνίες της βόρειας όψης που καλύπτονται με οξυκόρυφες στέγες από μεταλλικές φολίδες. Το κτήριο και ο μεγάλος κήπος που το περιβάλλει παλαιότερα διέθεταν αμπελώνα (σταφίδα) αλλά και τερέν τένις. Ένα σύνολο από χαρακτηριστικά που «προσδίδουν γραφικότητα και υποδεικνύουν την κοσμοπολίτικη κοινωνική διάθεση των πλούσιων εμπόρων της εποχής» (Κακούρη-Βουδούρογλου Μ., 2004). Είναι επίσημα χαρακτηρισμένη ως «έργο τέχνης που χρειάζεται ειδική προστασία [...] γιατί αποτελεί αξιόλογο δείγμα εκλεκτικιστικής αρχιτεκτονικής και δείγμα μεγαλοαστικής εξοχικής έπαυλης στην Ελλάδα στα τέλη του 19ου αιώνα» (Εφημερίς της Κυβερνήσεως, 25 Ιουλίου 1984, ΑΦ 505).

	Είχε δωρηθεί στο πρώην ΤΕΙ Δυτικής Ελλάδας και σήμερα ανήκει στο Πανεπιστήμιο Πατρών. **Πηγές** • Κακούρη-Βουδούρογλου, Μ. *Πάτρα: Παλαιά σπίτια, κτίσματα και μνημεία.* Εστία, 2005. • www.facebook.com/Primarolia/posts/pfbid02rDbirpKLQJpf5ZY5crCWWDPHJs6xUuKjn5FD9ct7uMpCHfNVpDmqSpTYfZuzHgprl • https://el.wikipedia.org/wiki/Οικογένεια_Κόλλα
Όνομα ερευνητή	Ιωάννης Παπαγιαννόπουλος
Ημ/νία καταγραφής	05/01/2025

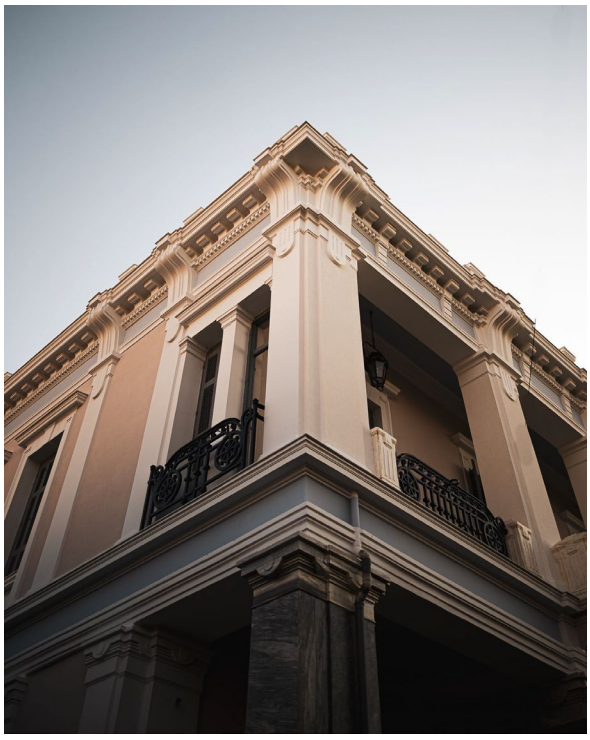

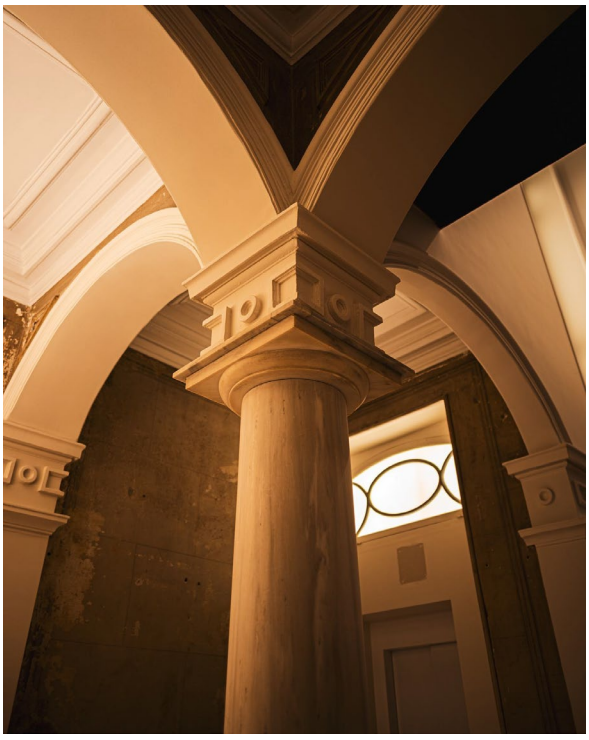

(02) Πάτρα, Ξενοδοχείο Bold Type (πρώην οικία Γαλανόπουλου)

ΔΕΛΤΙΟ ΚΑΤΑΓΡΑΦΗΣ ΚΤΗΡΙΟΥ	
Μοναδικός κωδικός	**ΚΑΧ3002**
Ονομασία	Ξενοδοχείο Bold Type (πρώην οικία Γαλανόπουλου)
Τόπος	Πλατεία Αγίου Γεωργίου, Πάτρα
Συντεταγμένες τοποθεσίας	38°14'35.5"N 21°44'14.4"E (38.243196, 21.737319) https://maps.app.goo.gl/zFzu1vtU1NYydtiW8
Σχετικές ονομασίες	Bold Type Hotel
Κατηγορία	(3) Αρχοντικά και κατοικίες σταφιδεμπόρων
Ιδιοκτησία	Ξενοδοχείο Bold Type
Χρήση κτηρίου παλαιά	Κατοικία της οικογένειας Γαλανόπουλου
Χρήση κτηρίου σήμερα	Ξενοδοχείο
Σημερινή κατάσταση	Εξαιρετική
Περιγραφή / τεκμηρίωση	Το Μέγαρο Γαλανόπουλου είναι ένα από τα ωραιότερα κτίρια της Πάτρας. Βρίσκεται στην οδό Παλαιών Πατρών Γερμανού, στην πλατεία Αγίου Γεωργίου και κτίστηκε σε σχέδια του αρχιτέκτονα Αλέξανδρου Χατζηγιάκου το 1924. Το κτίριο είναι διώροφο με κήπο στο πλαϊνό και πίσω μέρος. Διαθέτει έντονα στοιχεία αρ-ντεκό και προσελκύει το βλέμμα του επισκέπτη που περπατά προς το Αρχαίο Ωδείο και την Άνω Πόλη. Ήταν η κατοικία της γνωστής οικογένειας σταφιδεμπόρων Γαλανόπουλου. Η κατασκευή του κτηρίου έγινε σε τρεις φάσεις. Η πρώτη τοποθετείται στα τέλη του 1800, η δεύτερη στις αρχές του 19ου αιώνα και η τελευταία φάση που αφορά στον μεγαλύτερο μέρος του κτιρίου πραγματοποιήθηκε στις αρχές της δεκαετίας του 1910. Η ολοκλήρωση της τρίτης φάσης έδωσε στο κτήριο την ιδιαίτερη αρχιτεκτονική του. Σήμερα στεγάζει το ξενοδοχείο Bold Type. Η παρέμβαση που έγινε από τους ιδιοκτήτες του ξενοδοχείου στο σύνολο της σεβάστηκε τον χαρακτήρα του κτηρίου και κύριος σκοπός του ήταν η αποκατάσταση και όχι η αντικατάσταση των μεμονωμένων στοιχείων του.
Όνομα ερευνητή	Ιωάννης Παπαγιαννόπουλος
Ημ/νία καταγραφής	18/12/2024

Πηγή φωτογραφιών www.facebook.com/theboldtypehotel/photos/

(03) Πάτρα, Όροφος/Αστέρια (πρώην Σταφιδεργοστάσιο Βουρλούμη)

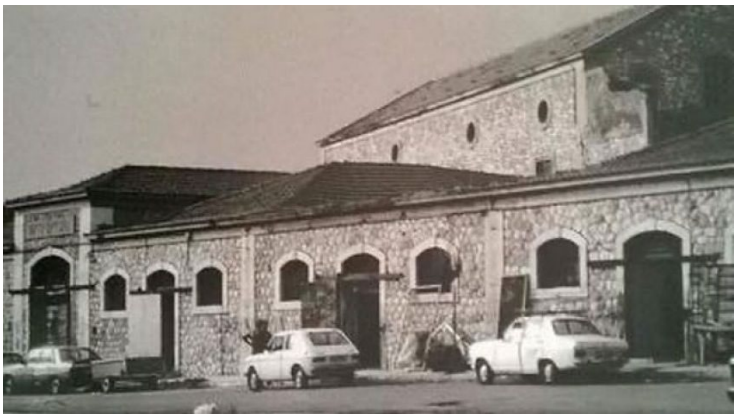
ΔΕΛΤΙΟ ΚΑΤΑΓΡΑΦΗΣ ΚΤΗΡΙΟΥ	
Μοναδικός κωδικός	**ΚΑΧ1003**
Ονομασία	Σταφιδεργοστάσιο Βουρλούμη
Τόπος	Λεωφ. Όθωνος-Αμαλίας 112, Πάτρα
Συντεταγμένες τοποθεσίας	38°14'40.0"N 21°43'39.2"E (38.244446, 21.727565) https://maps.app.goo.gl/ADa88PkxPS94eeuu5
Σχετικές ονομασίες	Κέντρο διασκέδασης Αστέρια, Θέατρο Όροφως
Κατηγορία	(1) Σταφιδαποθήκες, σταφιδεργοστάσια – Κτήρια / εγκαταστάσεις παραγωγής, επεξεργασίας, αποθήκευσης.
Ιδιοκτησία	
Χρήση κτηρίου παλαιά	Σταφιδεργοστάσιο - σταφιδαποθήκες
Χρήση κτηρίου σήμερα	Σήμερα στο τριώροφο κτήριο του συγκροτήματος Βουρλούμη στεγάζονται αποθήκη/συσκευαστήριο πτηνοτροφών σε μέρος του ισογείου, στέγαση του θεάτρου «Όροφως» στον δεύτερο όροφο, ενώ στο παράπλευρο ισόγειο κτήριο στεγάζεται ο χώρος διασκέδασης «Αστέρια».
Σημερινή κατάσταση	Εξαιρετική
Περιγραφή / τεκμηρίωση	Το σταφιδεργοστάσιο Βουρλούμη χτίστηκε στην διασταύρωση των οδών Όθωνος Αμαλίας και Τριών Ναυάρχων το 1890. Στο οικόπεδο στο οποίο ανεγέρθη, προϋπήρχε το βαρελοποιείο Ι. Αποστολίδου και Σία. Το συγκρότημα Βουρλούμη αποτελείτο από ένα ισόγειο κτίσμα και ένα τριώροφο με λιθοδομή. Χαρακτηριστικά ειναι τα χυτοσιδηρά κιγκλιδώματα με ένθετο στο κέντρο το μονόγραμμα του ιδιοκτήτη. Σε συνεργασία με τον Ι. Παππά από τη Σμύρνη, ο Βουρλούμης ίδρυσε σταφιδικό οίκο στο Λονδίνο όπου στη συνέχεια, διέμεινε και ο ίδιος επί 43 συναπτά έτη. Ο οίκος Βουρλούμη αποτελούσε το κέντρο όλου του εισαγωγικού εμπορίου ξηρών καρπών στην Αγγλία. Ο Θεόδωρος Βουρλούμης (1851–1919) ήταν σταφιδέμπορος από την Ηλεία. Εγκαταστάθηκε σε νεαρή ηλικία στην Πάτρα και ασχολήθηκε με το εμπόριο σταφίδας. Μαζί με τον Ιωάννη Παππά άνοιξε εμπορικό κατάστημα στο Λονδίνο, ιδρύοντας τον εμπορικό οίκο Βουρλούμη, ο οποίος εισήγαγε μεγάλες ποσότητες ξηρών καρπών στην Αγγλία. Υπήρξε σημαίνον πρόσωπο του Αγγλικού Σίτυ, μένοντας στο Λονδίνο για πάνω από 40 χρόνια, ενώ υπήρξε εκ των εμπνευστών της Προνομιούχου Εταιρείας της σταφίδος, γνωστής ως “Ενιαίας”. Κατά την σταφιδική κρίση των ετών 1893-1895 ο Βουρλούμης εισηγήθηκε την παρακράτηση από το κράτος σε είδος στη σταφίδα, τον διαχωρισμό των ποιοτήτων, αλλά και την εξαγωγή των καλυτέρων και την αποθήκευση και προώθηση των κατωτέρων στην οινοποιία και την οινοπνευματοποιία. Το 1958 η επιχείρηση Κουνινιώτη, που είχε σταφιδεργοστάσιο στο Αίγιο, νοίκιασε από τους κληρονόμους του σταφιδικού οίκου Βουρλούμη το εργοστάσιο και το χρησιμοποίησε για τις

	δραστηριότητές της έως το 1974. Σήμερα στο συγκρότημα Βουρλούμη στεγάζονται αποθήκη/συσκευαστήριο πτηνοτροφών σε μέρος του ισογείου, το θέατρο «Όροφως» στον δεύτερο όροφο, ενώ στο παράπλευρο ισόγειο κτήριο στεγάζεται ο χώρος διασκέδασης «Αστέρια». **Πηγές**: • Μιρέλλα Κασιμάτη, ΣΤΑΦΙΔΕΡΓΟΣΤΑΣΙΟ Θ. ΒΟΥΡΛΟΥΜΗ, στο Βακαλοπούλου Μ., Δανιήλ Μ., Λαμπρόπουλος Χ., Φασουράκης Η. (επιμ.), 2017, Βιομηχανικά Δελτία Απογραφής www.vidarchives.gr/reports/2018_04_506.
Όνομα ερευνητή	Ιωάννης Παπαγιαννόπουλος
Ημ/νία καταγραφής	27/12/2024

PATRAS: DRY CURRANT-CLEANING FACTORY BELONGING TO MESSRS. P. A. BURLUMI AND CO., OF LONDON, LIVERPOOL, AND PATRAS.
Completed September, 1912.
(See p. 278.)

(04) Πάτρα, Σταφιδαποθήκες Μπάρρου

ΔΕΛΤΙΟ ΚΑΤΑΓΡΑΦΗΣ ΚΤΗΡΙΟΥ	
Μοναδικός κωδικός	**ΚΑΧ1004**
Ονομασία	Σταφιδαποθήκες Μπάρου
Τόπος	Λεωφόρος Όθωνος-Αμαλίας 6, Πάτρα
Συντεταγμένες τοποθεσίας	38°15'10.0"N 21°44'13.6"E (38.252765, 21.737104) https://maps.app.goo.gl/FFobNrsmdaDsRvJv8
Σχετικές ονομασίες	Σταφιδαποθήκες Μπάρου
Κατηγορία	(1) Σταφιδαποθήκες, σταφιδεργοστάσια – Κτήρια / εγκαταστάσεις παραγωγής, επεξεργασίας, αποθήκευσης.
Ιδιοκτησία	Ίδρυμα ΜΠΕΜΠΗ Ι. ΚΑΡΑΜΑΝΔΑΝΗ, Γ.Ν.Π.Π.ΚΑΡΑΜΑΝΔΑΝΕΙΟ
Χρήση κτηρίου παλαιά	Σταφιδεργοστάσιο-σταφιδαποθήκη
Χρήση κτηρίου σήμερα	Δραματική Σχολή και γραφεία του ΔΗ.ΠΕ.ΘΕ. Πάτρας
Σημερινή κατάσταση	Εξαιρετική
Περιγραφή / τεκμηρίωση	Η οικογένεια Μπάρρου έφτασε στην Πάτρα μαζί με άλλους πρόσφυγες από τη Σμύρνη, αλλά τα πιο πολλά μέλη της έφυγαν στο εξωτερικό. Μόνο ο Φρεντ, ένα από τα τρία παιδιά του Αδόλφου και της Ζερμαίν, επέστρεψε στην Πάτρα το 1927 μετά από τη φοίτησή του στο σχολείο του Παρισιού, όπου έμεινε έναν χρόνο κι επέστρεψε στη Γαλλία για να υπηρετήσει τη στρατιωτική του θητεία. Το 1931 βρέθηκε και πάλι στην Πάτρα, αποφασίζοντας οριστικά να διαμείνει και να ασχοληθεί με το σταφιδεμπόριο. Ανέπτυξε σημαντική εμπορική δραστηριότητα με το Λονδίνο, όπου η οικογένειά του διατηρούσε υποκαταστήματα. Νοίκιασε ένα κτήριο που δέσποζε στο λιμάνι της πόλης, ιδιοκτησίας της οικογένειας Καραμανδάνη, κι έτσι ξεκίνησε το εμπόριο σταφίδας. Το εργοστάσιο Μπάρρου λειτούργησε με σημαντικές αντοχές στις κρίσεις της σταφίδας έως το 1940. Για τα επόμενα 15 χρόνια η οικογένεια εγκατέλειψε την πόλη για ασφάλεια, αφού την περίοδο της κατοχής το εργοστάσιο βομβαρδίστηκε και ο Φρεντ Μπάρρου σώθηκε από το χρηματοκιβώτιό του, το οποίο τον προστάτευσε από την οβίδα που έπεσε στο χώρο του γραφείου του. Το 1955 ο Φρεντ επέστρεψε στην Πάτρα με τη σύζυγό του Έλλη Τριάντη και, παρά τις δυσμενείς συνθήκες που επικρατούσαν στο εμπόριο, ο Οίκος Μπάρρου λειτούργησε έως το 1986, όταν ο ίδιος αποφάσισε να αποσυρθεί κλείνοντας έναν μεγάλο κύκλο για την οικογένεια Μπάρρου, που για περισσότερο από ενάμιση αιώνα εμπορεύθηκε τον καρπό της σταφίδας. Σήμερα στις ιστορικές Σταφιδαποθήκες Μπάρρου στεγάζεται η Δραματική Σχολή και τα γραφεία του ΔΗ.ΠΕ.ΘΕ. Πάτρας.
Όνομα ερευνητή	Ιωάννης Παπαγιαννόπουλος
Ημ/νία καταγραφής	27/12/2024

(05) Πάτρα, Θέατρο Απόλλων

ΔΕΛΤΙΟ ΚΑΤΑΓΡΑΦΗΣ ΚΤΗΡΙΟΥ	
Μοναδικός κωδικός	**ΚΑΧ4005**
Ονομασία	Θέατρο Απόλλων Πάτρας
Τόπος	Πλατεία Γεωργίου Α', Πάτρα
Συντεταγμένες τοποθεσίας	38°14'47.7"N 21°44'07.6"E (38.246570, 21.735430) https://maps.app.goo.gl/s9hjHZYSgKJq8qUs6
Σχετικές ονομασίες	Θέατρο Απόλλων
Κατηγορία	(4) Κτήρια έμμεσης σύνδεσης με την μαύρη σταφίδα
Ιδιοκτησία	Δήμος Πατρέων
Χρήση κτηρίου παλαιά	Θέατρο
Χρήση κτηρίου σήμερα	Θέατρο
Σημερινή κατάσταση	Εξαιρετική
Περιγραφή / τεκμηρίωση	Το Δημοτικό Θέατρο Απόλλων είναι ιστορικό κτήριο της πόλης της Πάτρας σε σχέδια του Γερμανού Αρχιτέκτονα Ερνέστου Τσίλλερ. Το θέατρο θεμελιώθηκε στις 11 Φεβρουαρίου 1871 και ολοκληρώθηκε το 1872. Το κόστος κατασκευής του ήταν 148.542 δραχμές ενώ ο Δήμος συμμετείχε με ποσοστό 33,61%. Πολύ μεγάλο ποσοστό καλύφθηκε από τη χρηματοδότηση πλούσιων σταφιδεμπόρων της Πάτρας. Οι σταφιδέμποροι, που συμμετείχαν σε διαφόρων ειδών κοινωνικές εκδηλώσεις, ανταποκρίθηκαν στην πρόσκληση οικονομικής ενίσχυσης για την ανέγερση και διακόσμηση του δημοτικού θεάτρου Απόλλων, με συναίσθηση της πολιτισμικής αξίας και του γοήτρου που θα προσέδιδε ο νέος θεατρικός χώρος στην πόλη. Ο φάκελος των μετοχών διασώζεται στο αρχείο της Δημοτικής Βιβλιοθήκης της Πάτρας. Η πρώτη παράσταση ήταν το έργο του Giuseppe Verdi *"Un ballo in Maschera"* και ανέβηκε στις 10 Οκτωβρίου 1872, από Ιταλικό θίασο. Αργότερα, ονομαστοί θίασοι επισκέφτηκαν την Πάτρα με σημαντικούς ηθοποιούς της εποχής ως θιασάρχες, με ρεπερτόριο του ευρωπαϊκού θεάτρου. Στις αρχές του 20ου αιώνα η κρίση στην αγορά σταφίδας έφερε το τέλος σε παραστάσεις ιταλικού μελοδράματος και από το 1910 στην σκηνή του Απόλλωνα κυριαρχούν ελληνικοί θίασοι (Κοτοπούλη, Ανδρονόπουλου, Βερώνη, Παρασκευοπούλου, Λεκατσά, Ταβουλάρη κ.ά.) Το θέατρο έχει δυναμικότητα 250 θέσεων. Κατά τη διάρκεια του έτους, εκτός των θεατρικών παραγωγών του ΔΗ.ΠΕ.ΘΕ. Πάτρας, φιλοξενούνται και άλλα σημαντικά θεατρικά και μουσικά σχήματα. **Πηγές:** • Στιβανάκη, Ε. (2001). *Θεατρική ζωή, κίνηση και δραστηριότητα στην Πάτρα από το 1828 έως το 1900*, Εκδόσεις Περί Τεχνών, Πάτρα.
Όνομα ερευνητή	Ιωάννης Παπαγιαννόπουλος
Ημ/νία καταγραφής	07/01/2024

ΘΕΑΤΡΟΝ ΑΠΟΛΛΩΝ

ΘΕΑΤΡΟΝ ΑΠΟΛΛΩΝ

(06) Πάτρα, Αγγλικανική εκκλησία Αγίου Ανδρέα

ΔΕΛΤΙΟ ΚΑΤΑΓΡΑΦΗΣ ΚΤΗΡΙΟΥ	
Μοναδικός κωδικός	**ΚΑΧ4006**
Ονομασία	Αγγλικανική εκκλησία Αγίου Ανδρέα Πάτρας
Τόπος	Αγίου Ανδρέου και Σατωβριάνδου, Πάτρα
Συντεταγμένες τοποθεσίας	38°15'06.4"N 21°44'15.7"E (38.251777, 21.737701) https://maps.app.goo.gl/xKUM5CdrvNhym6xP9
Σχετικές ονομασίες	Αγγλικανική εκκλησία Πάτρας
Κατηγορία	(4) Κτήρια έμμεσης σύνδεσης με την μαύρη σταφίδα
Ιδιοκτησία	Αγγλικανική εκκλησιαστική κοινότητα. Αθανάσιος Στεφανόπουλος, ομογενής επιχειρηματίας εξ Αμερικής.
Χρήση κτηρίου παλαιά	Αγγλικανική εκκλησία
Χρήση κτηρίου σήμερα	Σπάνια φιλοξενεί πολιτιστικές εκδηλώσεις της Πάτρας.
Σημερινή κατάσταση	Μέτρια
Περιγραφή / τεκμηρίωση	Η Αγγλικανική εκκλησίας του Αγίου Ανδρέα είναι ένας πανέμορφος Ιερός Ναός που η κατασκευή του ξεκίνησε το έτος 1872 και αποπερατώθηκε το 1878. Τα μέλη ανθηρής αγγλικής κοινότητας της Πάτρας της εποχής του σταφιδεμπορίου, επιχειρηματίες που πρωτοστάτησαν τα χρόνια του σταφιδεμπορίου, ο πρόξενος Θωμάς Βουδ και γνωστές βρετανικές οικογένειες με οικονομική επιφάνεια και ισχυρές πολιτικές διασυνδέσεις, συνέβαλαν στην οικοδόμηση αυτού του ιδιαίτερου κτιρίου. Το αρχιτεκτονικό ύφος του ναού ακολουθεί τα αγγλικανικά πρότυπα, δανειζόμενο στοιχεία από αντίστοιχους ναούς της Αγγλίας, έχει επιμελημένη κατασκευή από εμφανή λιθοδομή με επεξεργασμένα αρχιτεκτονικά μέλη. Η εκκλησία είναι κτισμένη σε νεο-γοτθικό ρυθμό με γρανιτένιες πέτρες και λιτό, αλλά εντυπωσιακό διάκοσμο. Έχει στεγασμένη είσοδο νεογοτθικού ύφους από την ανατολική πλευρά, ενώ ξεχωρίζει το κωδωνοστάσιο που προβάλει από το μέσο της δυτικής πλευράς. Τον θεμέλιο λίθο έθεσε ο αρχιεπίσκοπος Πατρών Κύριλλος και πρώτος εφημέριος του ναού, από το 1872 έως το 1876, ήταν ο ιερέας Έρβερτ Βόϋς. Μετά τον Β' Παγκόσμιο Πόλεμο η εκκλησία εγκαταλείφτηκε και σταμάτησε να λειτουργεί, αφού οι Βρετανοί είχαν φύγει πλέον από την Ελλάδα. Σήμερα η Αγγλικανική εκκλησιαστική κοινότητα αποφάσισε να την αναστηλώσει και να λειτουργεί περιοδικά, ενώ συχνά φιλοξενεί πολιτιστικές εκδηλώσεις της πόλης.
Όνομα ερευνητή	Ιωάννης Παπαγιαννόπουλος
Ημ/νία καταγραφής	20/12/2024

(07) Αίγιο, Κτήριο Κανελλόπουλου-Κριτσωταλάκη (πρώην σταφιδαποθήκη)

ΔΕΛΤΙΟ ΚΑΤΑΓΡΑΦΗΣ ΚΤΗΡΙΟΥ	
Μοναδικός κωδικός	**ΚΑΧ1007**
Ονομασία	Κτήριο Κανελλόπουλου-Κριτσωταλάκη (πρώην σταφιδαποθήκη)
Τόπος	Ζωοδόχου Πηγής, Αίγιο
Συντεταγμένες τοποθεσίας	38°15'12.6"N 22°04'51.2"E (38.253490, 22.080897) https://maps.app.goo.gl/F88VEaJYi7j4uwT56
Σχετικές ονομασίες	Σταφιδαποθήκη Κανελλόπουλου
Κατηγορία	(1) Σταφιδαποθήκες, σταφιδεργοστάσια – Κτήρια / εγκαταστάσεις παραγωγής, επεξεργασίας, αποθήκευσης.
Ιδιοκτησία	Θ. Κανελλόπουλος - Γ. Κριτσωταλάκης Α.Ε.Β.Ε.
Χρήση κτηρίου παλαιά	Σταφιδαποθήκη
Χρήση κτηρίου σήμερα	Το κτήριο μετά την αποκατάστασή του άνοιξε πρώτη φορά για το κοινό το 2019 φιλοξενώντας το 1ο Φεστιβάλ Πριμαρόλια, όπως και την επόμενη χρονιά το 2ο Φεστιβάλ Πριμαρόλια. Έκτοτε δεν χρησιμοποιείται.
Σημερινή κατάσταση	Καλή. Δεν έχει ολοκληρωθεί η αποκατάσταση στο εσωτερικό του (δάπεδα, ηλεκτρολογικές και άλλες εγκαταστάσεις).
Περιγραφή / τεκμηρίωση	Το εμβληματικό αυτό κτήριο χτίστηκε το 1900 ως σταφιδαποθήκη, γραφείο και κατοικία μεγάλου σταφιδεμπόρου του Αιγίου. Κουβαλά τη βιομηχανική ιστορία της πόλης αλλά και τον νεότερο πολιτισμό της, ενώ το 1985 υπήρξε σημείο έμπνευσης για τον Θεόδωρο Αγγελόπουλο για τις σκηνές στον «Μελισσοκόμο» του. Το σχετικό ΦΕΚ με καθορισμό ειδικών όρων και περιορισμών δόμησης για το ως άνω διατηρητέο κτίριο: https://estia.minenv.gr/uploads/FEK_02592_c6e239ddb4.PDF
Όνομα ερευνητή	Ιωάννης Παπαγιαννόπουλος
Ημ/νία καταγραφής	09/01/2025

(08) Αίγιο, Κτήριο Τσίτσα (πρώην Σταφιδαποθήκες Α. Πετρόπουλου)

ΔΕΛΤΙΟ ΚΑΤΑΓΡΑΦΗΣ ΚΤΗΡΙΟΥ	
Μοναδικός κωδικός	**ΚΑΧ1008**
Ονομασία	Κτήριο Τσίτσα
Τόπος	Ποσειδώνος, Παραλία Αιγίου
Συντεταγμένες τοποθεσίας	38°15'15.0"N 22°05'15.5"E (38.254159, 22.087638) https://maps.app.goo.gl/wA6R1hGrfzeQeNum9
Σχετικές ονομασίες	Σταφιδαποθήκες Α. Πετρόπουλου
Κατηγορία	(1) Σταφιδαποθήκες, σταφιδεργοστάσια – Κτήρια / εγκαταστάσεις παραγωγής, επεξεργασίας, αποθήκευσης.
Ιδιοκτησία	Τσίτσας Παναγιώτης
Χρήση κτηρίου παλαιά	Σταφιδαποθήκη
Χρήση κτηρίου σήμερα	Δεν χρησιμοποιείται. Η σταφιδαποθήκη χρησιμοποιήθηκε το καλοκαίρι του 2017 για εκδηλώσεις του Φεστιβάλ Οινοξένεια.
Σημερινή κατάσταση	Κακή. Δεν έχει ολοκληρωθεί η αποκατάσταση.
Περιγραφή / τεκμηρίωση	Αυτή η μεγάλων διαστάσεων αποθήκη βρίσκεται στην παραλιακή οδό Ποσειδώνος δίπλα από την σιδηροδρομική γραμμή και κατά το παρελθόν συνδεόταν με εναέρια γέφυρα με άλλη, παρόμοιας κατασκευής, δίδυμη αποθήκη που βρισκόταν απέναντι της. Η δεύτερη αποθήκη και η εναέρια γέφυρα γκρεμίστηκαν το 1978. Οι δίρριχτες στέγες σε ρυθμική οριζόντια επανάληψη, είναι κάτι που χαρακτηρίζει τη βιομηχανική αρχιτεκτονική και τις συναντούμε και σε αρκετές άλλες αποθήκες της παραλίας του Αιγίου. Η διάταξη δευτερευόντων στοιχείων που φέρουν οι προσόψεις της, όπως τα παράθυρα, τα μπαλκόνια, οι σιδεριές και οι πόρτες, είναι αναπτυγμένη σε συνάρτηση με το μέγεθος και τον ρυθμό των αετωμάτων που σχηματίζουν οι δίρριχτες στέγες του κτιρίου. Κάθε αέτωμα διακοσμείται στο μέσον του από έναν πλίνθινο στρογγυλό τυφλό φεγγίτη. **Πηγές:** • Ξυνομπίτης, Κ. (2013). *Η αρχιτεκτονική φυσιογνωμία του Αιγίου. Πτυχιακή εργασία*, ΤΕΙ Πειραιά, Τμήμα Πολιτικών Δομικών Έργων. • Παναγόπουλος, Γ.& Κρητικός, Σ. (2002). *Αίγιο. Μνημεία και τέχνη,* Δημοτική Βιβλιοθήκη Αιγίου, Εκδόσεις Νηρέας, Αθήνα.
Όνομα ερευνητή	Ιωάννης Παπαγιαννόπουλος
Ημ/νία καταγραφής	09/01/2025

(09) Αίγιο, ΓΑΚ Αιγίου (πρώην Σταφιδαποθήκη Ευθ. Γάτου)

ΔΕΛΤΙΟ ΚΑΤΑΓΡΑΦΗΣ ΚΤΗΡΙΟΥ	
Μοναδικός κωδικός	**ΚΑΧ2009**
Ονομασία	ΓΑΚ Αιγίου
Τόπος	Ζωοδόχου Πηγής, Αίγιο
Συντεταγμένες τοποθεσίας	38°15'11.6"N 22°04'51.4"E (38.253225, 22.080937) https://maps.app.goo.gl/7aN5fQtxXaSXs8Hv8
Σχετικές ονομασίες	Σταφιδαποθήκη Ευθ. Γάτου
Κατηγορία	(1) Σταφιδαποθήκες, σταφιδεργοστάσια – Κτήρια / εγκαταστάσεις παραγωγής, επεξεργασίας, αποθήκευσης.
Ιδιοκτησία	
Χρήση κτηρίου παλαιά	Σταφιδαποθήκη
Χρήση κτηρίου σήμερα	Γενικά Αρχεία του Κράτους (ΓΑΚ) – Τοπικό Αρχείο Αιγίου
Σημερινή κατάσταση	Εξαιρετική
Περιγραφή / τεκμηρίωση	Μία από τις σταφιδαποθήκες της παραλιακής ζώνης του Αιγίου που έχουν διασωθεί είναι αυτή του Ευθύμιου Γάτου δίπλα στον περίβολο της Παναγίας της Τρυπητής. Χτίστηκε γύρω στα μέσα του 19ου αιώνα και αγοράστηκε από τον έμπορο και ευεργέτη Ευθύμιο Γάτο στις αρχές του 20ου αιώνα λειτουργώντας αρχικά ως βυρσοδεψείο και στη συνέχεια ως σταφιδαποθήκη. Χαρακτηριστικά του κτηρίου είναι η δρομικότητα και η ρυθμική επανάληψη των ανοιγμάτων που πλαισιώνονται με πλίνθους. Η σταφιδαποθήκη χαρακτηρίστηκε διατηρητέο ιστορικό μνημείο με την Υπουργική Απόφαση ΥΠΠΟ/ΔΙΛΑΠ/Γ/14934/805/5-3-1996362 και μετά την αποκατάστασή της ξεκίνησε να στεγάζει το Τοπικό Ιστορικό Αρχείο Αιγίου. Κατά την αποκατάσταση στο αρχικό κτήριο προστέθηκε και σοφίτα. **Πηγές:** • Μαρκοπούλου, Ε. (2015). *Προστασία και ανάδειξη μνημείων πολιτιστικής κληρονομιάς. Η περίπτωση της πόλης του Αιγίου. Μεταπτυχιακή εργασία*, Χαροκόπειο Πανεπιστήμιο Αθηνών, Τμήμα Οικιακής Οικονομίας και Οικολογίας. • Παναγόπουλος, Γ.& Κρητικός, Σ. (2002). *Αίγιο. Μνημεία και τέχνη,* Δημοτική Βιβλιοθήκη Αιγίου, Εκδόσεις Νηρέας, Αθήνα.
Όνομα ερευνητή	Ιωάννης Παπαγιαννόπουλος
Ημ/νία καταγραφής	09/01/2025

Πηγές:

- Μαρκοπούλου, Ε. (2015). *Προστασία και ανάδειξη μνημείων πολιτιστικής κληρονομιάς. Η περίπτωση της πόλης του Αιγίου. Μεταπτυχιακή εργασία*, Χαροκόπειο Πανεπιστήμιο Αθηνών, Τμήμα Οικιακής Οικονομίας και Οικολογίας.
- Παναγόπουλος, Γ.& Κρητικός, Σ. (2002). *Αίγιο. Μνημεία και τέχνη,* Δημοτική Βιβλιοθήκη Αιγίου, Εκδόσεις Νηρέας, Αθήνα.

Ζάκυνθος

(10) Σταφιδεργοστάσιο ΕΑΣ Ζακύνθου

ΔΕΛΤΙΟ ΚΑΤΑΓΡΑΦΗΣ ΚΤΗΡΙΟΥ	
Μοναδικός κωδικός	KZA2010
Ονομασία	Σταφιδεργοστάσιο ΕΑΣ Ζακύνθου
Τόπος	Βαρβάκη, Ζάκυνθος
Συντεταγμένες τοποθεσίας	37°46'32.0"N 20°53'59.5"E (37.775566, 20.899862) https://maps.app.goo.gl/84438tjQ4Py7PTmG6
Σχετικές ονομασίες	Σταφιδεργοστάσιο Ζακύνθου
Κατηγορία	(1) Σταφιδαποθήκες, σταφιδεργοστάσια – Κτήρια / εγκαταστάσεις παραγωγής, επεξεργασίας, αποθήκευσης.
Ιδιοκτησία	Ένωση Αγροτικών Συνεταιρισμών Ζακύνθου
Χρήση κτηρίου παλαιά	Σταφιδεργοστάσιο
Χρήση κτηρίου σήμερα	Σταφιδεργοστάσιο. Το φθινόπωρο του 2024 φιλοξένησε με μεγάλη επιτυχία τις εκδηλώσεις UVA PASSA (επιστημονικό συνέδριο για τη μαύρη σταφίδα, ιστορική πολυμεσική έκθεση, καλλιτεχνικές εκδηλώσεις, γαστρονομικές δράσεις και δεκαπενθήμερο εκπαιδευτικό πρόγραμμα σχολείων).
Σημερινή κατάσταση	Καλή
Περιγραφή / τεκμηρίωση	Το σταφιδεργοστάσιο της Ένωσης Αγροτικών Συνεταιρισμών Ζακύνθου - ΕΑΣ Ζακύνθου στην περιοχή του Αγίου Χαραλάμπη υποδέχεται κάθε χρόνο τη σοδειά της ΠΟΠ σταφίδας Ζακύνθου, την επεξεργάζεται με τα σύγχρονα μηχανήματά του και την τυποποιεί για να προωθηθεί στην αγορά της Ελλάδας και του εξωτερικού. Το σταφιδεργοστάσιο έχει τη δυνατότητα να επεξεργαστεί σταφίδα 16.250 κιλών ημερησίως. Το προϊόν μπορεί να αποσταλεί σε συσκευασία χαρτοκιβωτίου της επιλογής του πελάτη, όπως π.χ. σε χαρτοκιβώτια των 10 ή 12,5 κιλών. Ένα ξεχωριστό προϊόν που συσκευάζεται στο σταφιδεργοστάσιο είναι η σταφίδα Ζακύνθου με επικάλυψη σοκολάτας 90γρ.
Όνομα ερευνητή	Ιωάννης Παπαγιαννόπουλος
Ημ/νία καταγραφής	18/12/2024

Safeline

Μεσσηνία

(11) Καλαμάτα, ASO Hotel (πρώην Κτήριο ΑΣΟ Καλαμάτας)

ΔΕΛΤΙΟ ΚΑΤΑΓΡΑΦΗΣ ΚΤΗΡΙΟΥ	
Μοναδικός κωδικός	**ΚΜΕ1011**
Ονομασία	Κτήριο ΑΣΟ Καλαμάτας
Τόπος	Ψαρών 148 και Θερμοπυλών 1, Λιμάνι Καλαμάτας
Συντεταγμένες τοποθεσίας	37°01'36.9"N 22°06'32.9"E (37.026924, 22.109141) https://maps.app.goo.gl/An9qapyfSBXkUJ3B6
Σχετικές ονομασίες	ASO HOTEL
Κατηγορία	(1) Σταφιδαποθήκες, σταφιδεργοστάσια – Κτήρια / εγκαταστάσεις παραγωγής, επεξεργασίας, αποθήκευσης.
Ιδιοκτησία	ΑΣΟ HOTEL Ι.Κ.Ε. με δ.τ. «ΑΣΟ Boutique Hotel»
Χρήση κτηρίου παλαιά	Κατάστημα και υπηρεσίες/γραφεία του ΑΣΟ Καλαμάτας
Χρήση κτηρίου σήμερα	Έχει γίνει αλλαγή χρήσης του διώροφου διατηρητέου κτιρίου και βρίσκεται υπό μετατροπή σε ξενοδοχείο 4 αστέρων.
Σημερινή κατάσταση	Καλή (υπό αναβάθμιση)
Περιγραφή / τεκμηρίωση	Στο λιμάνι της Καλαμάτας το διατηρητέο κτίριο του ΑΣΟ ήταν και παραμένει ένα εμβληματικό οικοδόμημα. Επί δεκαετίες στέγασε δραστηριότητες του ΑΣΟ, παίζοντας το ρόλο του κεντρικού καταστήματος που στέγαζε και τις διοικητικές υπηρεσίες στον Α' όροφο. Μετά το κλείσιμο του ΑΣΟ για αρκετά χρόνια (δεκαετία του 1990) το ισόγειο νοικιάστηκε και λειτούργησε σαν club με την επωνυμία ΑΣΟ. Στις αρχές τις δεκαετίας του 2000 παρέμεινε για αρκετά χρόνια ξενοίκιαστο. Το 2005 ξεκίνησε μία ολοκληρωτική ανακαίνιση των εξωτερικών όψεων, του υπερυψωμένου πρόσθιου εξωτερικού χώρου και του ισογείου. Αποκαταστάθηκαν τα αρχικά ανοίγματα της πρόσοψης του ισογείου. Περίπου το μισό ισόγειο που συνολικά έχει εμβαδόν 300 τ.μ. διαμορφώθηκε σε δύο καταστήματα, ένα cafe-restaurant και ένα ζαχαροπλαστείο, ενώ το υπόλοιπο μισό λειτούργησε σαν εργαστήριο. Πλέον το κτήριο διαμορφώνεται σε ξενοδοχείο, με δημιουργία αιθρίου 3,83x4,43 μ. στο ισόγειο, δημιουργία σοφίτας, αναδιαρρύθμιση εσωτερικού χώρου, αντικατάσταση εξωτερικών κουφωμάτων, στατική ενίσχυση του κτιρίου, απομάκρυνση/αντικατάσταση πλάκας νοτιοδυτικής βεράντας και κατασκευή 2 νέων μεταλλικών εξωστών στην δυτική πλευρά του κτιρίου, επί του αιθρίου **Πηγές** • www.asohotel.gr • https://markmydeco.wordpress.com/ • www.anagnostis.org/2024/02/20/kalamata-diatiriteo-ktirio-metatrepetai-se-tetrastero-xenodocheio/ • www.facebook.com/Trigirizontas/posts/pfbid021T4JDigVdcNus4cCFPSVhYfQWyWUcrLr9rfdCvMmkmKvtBZdC4r3pVbLHBKhfsa3l

Όνομα ερευνητή	Ιωάννης Παπαγιαννόπουλος
Ημ/νία καταγραφής	12/12/2024

(12) Άρις, ΑΣΟ Παμίσου (πρώην αποθήκες - εργοστάσιο ΑΣΟ και οινοποιείο)

ΔΕΛΤΙΟ ΚΑΤΑΓΡΑΦΗΣ ΚΤΗΡΙΟΥ	
Μοναδικός κωδικός	**ΚΜΕ1012**
Ονομασία	Αποθήκες - εργοστάσιο ΑΣΟ - Οινοποιείο
Τόπος	Επαρχιακή οδός Θουρίας-Χώρας, Άρις Μεσσηνίας
Συντεταγμένες τοποθεσίας	37°05'41.9"N 22°00'07.5"E (37.095020, 22.002083) https://maps.app.goo.gl/XjaQoFFtVcKs4B9n8
Σχετικές ονομασίες	ΑΣΟ Παμίσου
Κατηγορία	(1) Σταφιδαποθήκες, σταφιδεργοστάσια – Κτήρια / εγκαταστάσεις παραγωγής, επεξεργασίας, αποθήκευσης.
Ιδιοκτησία	Δήμος Καλαμάτας
Χρήση κτηρίου παλαιά	Σταφιδαποθήκες, σταφιδεργοστάσιο και οινοποιείο
Χρήση κτηρίου σήμερα	Σήμερα οι εγκαταστάσεις λειτουργούν ως πολυχώρος επιμόρφωσης και αναψυχής, δίπλα στον ποταμό Πάμισο και πολύ κοντά στο φράγμα Παμίσου, σε σημείο με άριστη προσβασιμότητα. Στον χώρο λειτουργεί παράλληλα café και εστιατόριο που μπορεί να φιλοξενήσει και κοινωνικές εκδηλώσεις (γάμους, βαπτίσεις κ.λπ.), με άνετο parking. Τα τελευταία χρόνια φιλοξενεί το Kalamata Street Festival. www.facebook.com/asopamisou
Σημερινή κατάσταση	Εργοστάσιο και οινοποιείο: Κακή Γραφεία, κατοικίες και περιβάλλον χώρος: Εξαιρετική (ανακαινισμένα κτήρια, σε χρήση)
Περιγραφή / τεκμηρίωση	Πρόκειται για ένα οικόπεδο εκτάσεως 6 στρεμμάτων, στο οποίο αναπτύσσονται αποθήκες - δεξαμενές σταφίδας και μερικά κτίσματα. Στις εγκαταστάσεις του οικοπέδου (έκτασης 10 στρεμμάτων) κυριαρχεί το εργοστάσιο σταφίδας που οικοδομήθηκε από Γάλλους μηχανικούς (1925-1930). Λειτούργησε σε δυο περιόδους, πριν τον Β’ Παγκόσμιο πόλεμο και μετά τον Εμφύλιο και αποτέλεσε σημείο αναφοράς για την οικονομική ανάπτυξη της περιοχής. Αποτελεί μοναδικό βιομηχανικό μνημείο του είδους του σε όλη τη Μεσσηνία.
Όνομα ερευνητή	Ιωάννης Παπαγιαννόπουλος
Ημ/νία καταγραφής	12/12/2024

(13) Θουρία, Πολιτιστικός σύλλογος (πρώην χημείο και κατοικία, Αποθήκες ΑΣΟ Θουρίας)

ΔΕΛΤΙΟ ΚΑΤΑΓΡΑΦΗΣ ΚΤΗΡΙΟΥ	
Μοναδικός κωδικός	**ΚΜΕ1013**
Ονομασία	Χημείο και κατοικία χημικού των αποθηκών ΑΣΟ Θουρίας
Τόπος	Θουρία Μεσσηνίας
Συντεταγμένες τοποθεσίας	37°04'41.8"N 22°02'51.7"E (37.078287, 22.047694) https://maps.app.goo.gl/NFfZ1iGKM8t5tzfQ7
Σχετικές ονομασίες	Πολιτιστικός Σύλλογος Θουρίας
Κατηγορία	(1) Σταφιδαποθήκες, σταφιδεργοστάσια – Κτήρια / εγκαταστάσεις παραγωγής, επεξεργασίας, αποθήκευσης.
Ιδιοκτησία	Δήμος Καλαμάτας
Χρήση κτηρίου παλαιά	Χημείο (ισόγειο) και κατοικία του χημικού (όροφος) των αποθηκών ΑΣΟ Θουρίας
Χρήση κτηρίου σήμερα	Ο Δήμος Καλαμάτας έχει παραχωρήσει για διάστημα 7 ετών, χωρίς αντάλλαγμα, την χρήση του ισογείου στον Σύλλογο Κυριών Θουρίας, για την ανάπτυξη των δραστηριοτήτων του και την στέγαση των γραφείων του. Στον Μορφωτικό και Εκπολιτιστικό Σύλλογο Θουρίας & Περιφέρειας παραχωρήθηκε για το ίδιο χρονικό διάστημα, άνευ ανταλλάγματος, η χρήση του ορόφου του κτηρίου, για τη στέγαση των γραφείων του Συλλόγου και την πραγματοποίηση ποικίλων δραστηριοτήτων του.
Σημερινή κατάσταση	Εξαιρετική.
Περιγραφή / τεκμηρίωση	Στον χώρο των εγκαταστάσεων της παλιάς Συνεταιριστικής Οινοποιητικής Μονάδας ΑΣΟ Θουρίας, δίπλα στις αποθήκες του ΑΣΟ Θουρίας, υπάρχει μέσα σε κήπο ένα διώροφο κτήριο. Κατά το παρελθόν, όταν οι αποθήκες λειτουργούσαν, η χρήση του κτηρίου ήταν σημαντική και εξειδικευμένη στην αλυσίδα της παραγωγής και μεταποίησης της σταφίδας. Στο ισόγειο του κτηρίου υπήρχε το χημείο, όπου γινόταν ο έλεγχος της παραγωγής της σταφίδας πριν από τη μεταποίησή της. Στον Α΄ όροφο ήταν η κατοικία του προϊσταμένου χημικού των αποθηκών ΑΣΟ της Θουρίας. **Πηγές** • www.kalamata.gr/el/enimerosi/news/16520-egkainia-sto-anakataskevasmeno-kthrio-aso-sth-thouria-thn-tetarth-15-maiou-2019 • https://kalamata.gr/images/arthra/2024/07/12-26727/%CE%A4%CE%B5%CF%8D%CF%87%CE%BF%CF%82_%CE%9C%CE%A0%CE%A3_17_6_2024.pdf • www.facebook.com/p/Πολιτιστικός-Σύλλογος-Θουρίας-100069593195645
Όνομα ερευνητή	Ιωάννης Παπαγιαννόπουλος
Ημ/νία καταγραφής	12/12/2024

(14) Μεσσήνη, Παπαργυρόπουλος (πρώην αποθήκες ΑΣΟ Μεσσήνης)

ΔΕΛΤΙΟ ΚΑΤΑΓΡΑΦΗΣ ΚΤΗΡΙΟΥ	
Μοναδικός κωδικός	**ΚΜΕ1014**
Ονομασία	Παπαργυρόπουλος Αργύρης (Γεωργικά εφόδια, φυτώρια, είδη κήπου)
Τόπος	Λεωφ. Εθνάρχου Μακαρίου 213, Μεσσήνη
Συντεταγμένες τοποθεσίας	37°03'02.2"N 22°00'50.2"E (37.050620, 22.013955) https://maps.app.goo.gl/8zx5dEgHTTwNLDcz5
Σχετικές ονομασίες	Αποθήκες ΑΣΟ Μεσσήνης
Κατηγορία	(1) Σταφιδαποθήκες, σταφιδεργοστάσια – Κτήρια / εγκαταστάσεις παραγωγής, επεξεργασίας, αποθήκευσης.
Ιδιοκτησία	
Χρήση κτηρίου παλαιά	Σταφιδαποθήκες
Χρήση κτηρίου σήμερα	Γεωργικά εφόδια, φυτώρια, είδη κήπου
Σημερινή κατάσταση	Καλή
Περιγραφή / τεκμηρίωση	Κλασικού τύπου σταφιδαποθήκες του ΑΣΟ, απέναντι από τον σιδηροδρομικό σταθμό της Μεσσήνης.
Όνομα ερευνητή	Ιωάννης Παπαγιαννόπουλος
Ημ/νία καταγραφής	18/12/2024

ΠΑΠΑΡΓΥΡΟΠΟΥΛΟΣ
ΕΙΔΗ ΚΗΠΟΥ
ΓΕΩΡΓΙΚΑ ΕΦΟΔΙΑ

Ηλεία

(15) Πύργος, Σταφιδεργοστάσιο ΑΣΟ Πύργου

ΔΕΛΤΙΟ ΚΑΤΑΓΡΑΦΗΣ ΚΤΗΡΙΟΥ	
Μοναδικός κωδικός	**ΚΗΛ1015**
Ονομασία	Σταφιδεργοστάσιο ΑΣΟ Πύργου
Τόπος	Ζαΐμη και Μυστρά, Πύργος
Συντεταγμένες τοποθεσίας	37°40'24.1"N 21°26'00.1"E (37.673364, 21.433355) https://maps.app.goo.gl/QthqoTsVt2q2wFaD8
Σχετικές ονομασίες	Σταφιδαποθήκες ΑΣΟ Πύργου
Κατηγορία	(1) Σταφιδαποθήκες, σταφιδεργοστάσια – Κτήρια / εγκαταστάσεις παραγωγής, επεξεργασίας, αποθήκευσης.
Ιδιοκτησία	Δήμος Πύργου
Χρήση κτηρίου παλαιά	Σταφιδεργοστάσιο
Χρήση κτηρίου σήμερα	Δεν χρησιμοποιείται. Για πολλά χρόνια ήταν χαρακτηρισμένος ως χώρος πρασίνου από τον Δήμο Πύργου. Σχεδιάζεται η ανάπλαση του χώρου και η μετατροπή του σε πολιτιστικό χώρο για την φιλοξενία του Διεθνούς Φεστιβάλ Κινηματογράφου Ολυμπίας και άλλων δράσεων.
Σημερινή κατάσταση	Κακή / ερειπιώδης
Περιγραφή / τεκμηρίωση	Το συγκρότημα του σταφιδεργοστασίου αποτελείται από 8 συγκοινωνούντα κτήρια, όπου στεγαζόταν ο «Αυτόνομος Σταφιδικός Οργανισμός» Α.Σ.Ο. από το 1925 έως το 1997. Κατασκευάστηκε την δεκαετία του 1920. Τα δύο διώροφα κεντρικά κτίρια πλαισιώνονται από άλλα ισόγεια με δίρριχτες στέγες, διατεταγμένα περιμετρικά σε όλο το οικοδομικό τετράγωνο. Το διώροφο κτίριο επί της οδού Ζαΐμη είχε τη χρήση γραφείων και διοικητικών υπηρεσιών. Μετά την παύση της λειτουργίας του παραχωρήθηκε στη πρώην Νομαρχιακή Αυτοδιοίκηση Ηλείας. Στις αρχές του 2000 φιλοξένησε για λίγο πολιτιστικές εκδηλώσεις και από τότε παραμένει ανενεργό χρήζοντας αποκατάστασης και αξιοποίησης, δεδομένου του αρχιτεκτονικού του χαρακτήρα και μεγέθους, αλλά και της θέσης στον πολεοδομικό ιστό της πόλης του Πύργου. Το σταφιδεργοστάσιο του ΑΣΟ καταλαμβάνει το οικοδομικό τετράγωνο που οριοθετείται από τις οδούς Ζαΐμη, Μυστρά, ΣΠΚ και Δ. Κόκκινου, στη συνοικία της Αγίας Κυριακής. **Πηγές:** • Ηρακλής Φασουράκης, *ΑΥΤΟΝΟΜΟΣ ΣΤΑΦΙΔΙΚΟΣ ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ (ΑΣΟ)-ΑΠΟΘΗΚΕΣ ΠΥΡΓΟΥ ΗΛΕΙΑΣ*, στο Βακαλοπούλου Μ., Δανιήλ Μ., Λαμπρόπουλος Χ., Φασουράκης Η. (επιμ.), 2017, Βιομηχανικά Δελτία Απογραφής https://vidarchives.gr/reports/2020_06_1711 • www.ilialive.gr/plus/200203/stafidergostasion-aso-pyrgoy-ekei-poy-i-istoria-perimenei
Όνομα ερευνητή	Ιωάννης Παπαγιαννόπουλος
Ημ/νία καταγραφής	18/12/2024

Συστήματα Εξωτερικής Θερμομόνωσης
CAPAROL
Εξειδικευμένο συνεργείο
Βρεττός Φίλιππος
Ζαίμη 24 - Πύργος
Τηλ.: 2621026108 - 6936068270
KNAUF
THERMO PROSOPSIS
Φίλιππος Βρεττός
Ζαίμη 24 Πύργος
Τηλ. 6936 068270
2621026108

ΜΙΑ ΖΩΗ ΠΑΩ

ΛΕΥΤΕΡΙΑ ΣΤΟΝ ΑΓΩΝΙΣΤΗ

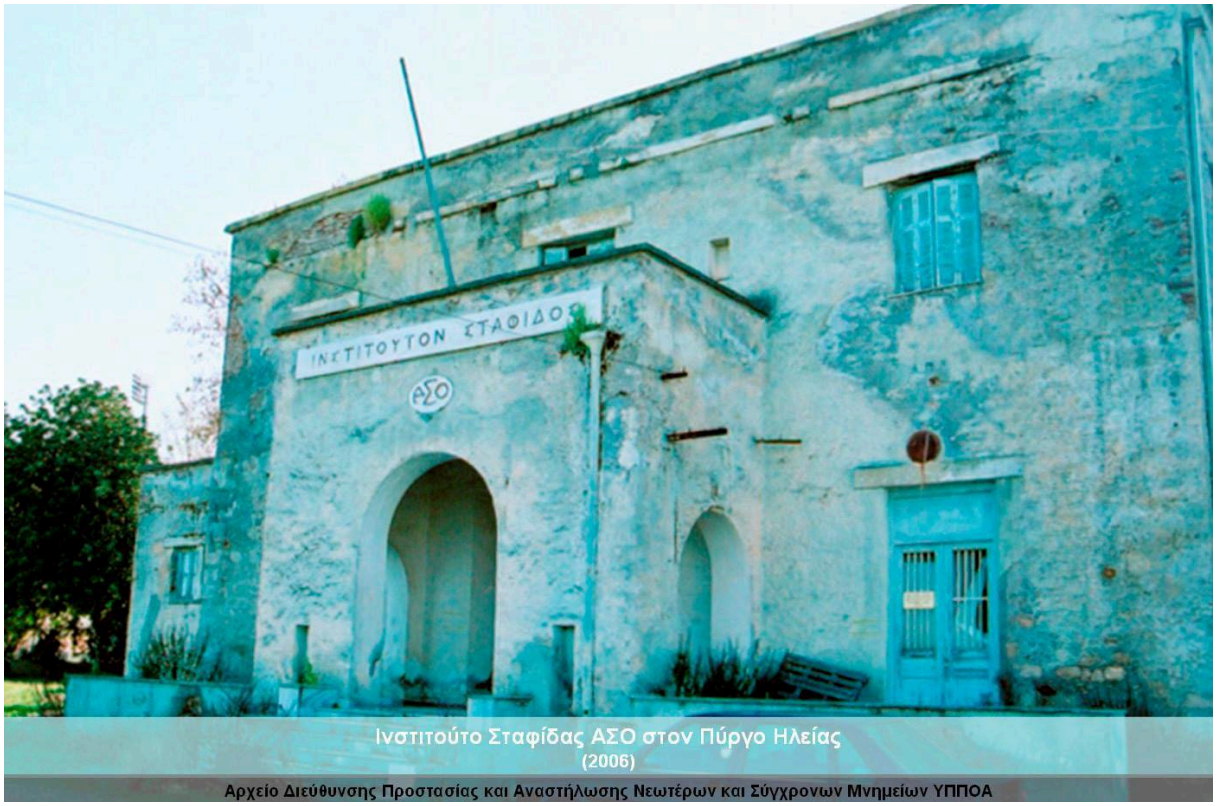
(16) Πύργος, Σωσίπολις Διεθνές Ινστιτούτο Αρχαίας Ελληνικής Ιστορίας (πρώην Ινστιτούτο Έρευνας της σταφίδας)

ΔΕΛΤΙΟ ΚΑΤΑΓΡΑΦΗΣ ΚΤΗΡΙΟΥ	
Μοναδικός κωδικός	**ΚΗΛ1016**
Ονομασία	Σωσίπολις Διεθνές Ινστιτούτο Αρχαίας Ελληνικής Ιστορίας
Τόπος	Ε.Ο. Πατρών-Πύργου, Πύργος Ηλείας
Συντεταγμένες τοποθεσίας	37°40'39.4"N 21°25'36.4"E (37.677611, 21.426778) https://maps.app.goo.gl/DC1P1eBcoWBAxpH66
Σχετικές ονομασίες	Ινστιτούτο Έρευνας της σταφίδας
Κατηγορία	(1) Σταφιδαποθήκες, σταφιδεργοστάσια – Κτήρια / εγκαταστάσεις παραγωγής, επεξεργασίας, αποθήκευσης.
Ιδιοκτησία	ΠΔΕ
Χρήση κτηρίου παλαιά	Αρχικά Ινστιτούτο Έρευνας για την καλλιέργεια της κορινθιακής σταφίδας, κατόπιν αυτόνομο χημείο και τέλος στέγαση του πρώτου μετεωρολογικού σταθμού για την Ηλεία (ως το 1998).
Χρήση κτηρίου σήμερα	Διεθνές Ινστιτούτο Αρχαίας Ελληνικής Ιστορίας
Σημερινή κατάσταση	Το κτήριο είναι σε πολύ καλή κατάσταση (ανακαινίστηκε το 2012). Ο περιβάλλων χώρος δεν έχει διαμορφωθεί ακόμα.
Περιγραφή / τεκμηρίωση	Το κτήριο του Ινστιτούτου Σταφίδας βρίσκεται στο βορειοδυτικό άκρο της πόλης του Πύργου. Πρόκειται για διώροφο υπερυψωμένο κτήριο σύμμεικτης κατασκευής από οπτόπλινθους, οπλισμένο σκυρόδεμα και λιθοδομή. Κατασκευάστηκε στις αρχές του 20ού αιώνα και από το 1928 λειτούργησε ως Ινστιτούτο Έρευνας για την καλλιέργεια της κορινθιακής σταφίδας. Το κτήριο έχει αρχιτεκτονικές αναφορές στο μοντέρνο κίνημα και τον κυβισμό. Το κυρίως κτήριο είναι διώροφο, ενώ υπάρχουν και τέσσερις μικρότεροι ισόγειοι όγκοι, συμμετρικά τοποθετημένοι στις πλευρές του. Η μορφολογία είναι λιτή, ενώ μοναδικό διακοσμητικό στοιχείο αποτελούν οι κορνίζες πάνω από τα υπέρθυρα. Το κτήριο παρουσιάζει μια νέα, για την εποχή κατασκευής του, σύνθεση κάτοψης σταυροειδούς μορφής με μοντέρνα ακολουθία και σύνθεση των χώρων. Παρουσιάζει ενδιαφέρον τόσο για την αρχιτεκτονική του όσο και για ιστορικούς λόγους. Στην ευρύτερη περιοχή της Ηλείας η καλλιέργεια της σταφίδας υπήρξε σημαντική γεωργική ασχολία και ένα από τα σημαντικότερα εξαγώγιμα ελληνικά προϊόντα που συνέβαλε σημαντικά στην ανάπτυξη του νεοελληνικού κράτους. Η ύπαρξη ενός Ινστιτούτου Σταφίδας καταδεικνύει την προσπάθεια για την επιστημονική καλλιέργεια και την οργάνωση της παραγωγής σε σύγχρονες βάσεις. Το κτήριο του Ινστιτούτου Σταφίδας ΑΣΟ έχει χαρακτηριστεί ως μνημείο «διότι πρόκειται για εξαιρετικά ενδιαφέρουσα κατασκευή των αρχών του 20ού αιώνα και αποτελεί σημαντικό δείγμα των επιρροών του μοντέρνου κινήματος με σαφείς αναφορές στον κυβισμό» (ΥΑ ΥΠΠΟ/ΔΝΣΑΚ/96085/2724/29-11-2006 - ΦΕΚ 219/ΑΑΠ/29-12-2006). Το κτήριο αποκαταστάθηκε για να στεγάσει το Διεθνές Ινστιτούτο Αρχαίας Ελληνικής Ιστορίας «Σωσίπολις».

	Πηγές: • Ηρακλής Φασουράκης, ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ ΣΤΑΦΙΔΑΣ ΑΣΟ, στο Βακαλοπούλου Μ., Δανιήλ Μ., Λαμπρόπουλος Χ., Φασουράκης Η. (επιμ.), 2017, Βιομηχανικά Δελτία Απογραφής www.vidarchives.gr/reports/2022_06_2250 • Διεύθυνση Προστασίας και Αναστήλωσης Νεωτέρων και Σύγχρονων Μνημείων ΥΠ.ΠΟ.Α. www.facebook.com/dpansm
Όνομα ερευνητή	Ιωάννης Παπαγιαννόπουλος
Ημ/νία καταγραφής	18/12/2024

Ινστιτούτο Σταφίδας ΑΣΟ στον Πύργο Ηλείας
(2006)
Αρχείο Διεύθυνσης Προστασίας και Αναστήλωσης Νεωτέρων και Σύγχρονων Μνημείων ΥΠΠΟΑ

(17) Κατάκολο, πρώην Σταφιδεργοστάσιο Μπελούση

ΔΕΛΤΙΟ ΚΑΤΑΓΡΑΦΗΣ ΚΤΗΡΙΟΥ	
Μοναδικός κωδικός	**ΚΗΛ2017**
Ονομασία	Σταφιδεργοστάσιο Μπελούση
Τόπος	Κατάκολο Ηλείας
Συντεταγμένες τοποθεσίας	37°38'44.3"N 21°19'03.0"E (37.645643, 21.317510) https://maps.app.goo.gl/bHhyrrsevot2xzwJA
Σχετικές ονομασίες	Σταφιδεργοστάσιο Μπελούση
Κατηγορία	(1) Σταφιδαποθήκες, σταφιδεργοστάσια – Κτήρια / εγκαταστάσεις παραγωγής, επεξεργασίας, αποθήκευσης.
Ιδιοκτησία	Δήμος Σικυωνίων
Χρήση κτηρίου παλαιά	Σταφιδεργοστάσιο και σταφιδαποθήκες
Χρήση κτηρίου σήμερα	Καταστήματα λιανικού εμπορίου
Σημερινή κατάσταση	Καλή
Περιγραφή / τεκμηρίωση	Κατασκευάστηκε την δεκαετία του 1920. Ο Μπελούσης ήταν σταφιδέμπορος - σταφιδοεξαγωγέας και πράκτορας αλλοδαπών μεγάλων ναυτιλιακών εταιριών, κυρίως εμπορικών πλοίων, που φόρτωναν σταφίδα στο Κατάκολο κυρίως για τη Μεγάλη Βρετανία. Πηγές: Ιωάννα-Μαρία Παπαδάκη, *ΣΤΑΦΙΔΕΡΓΟΣΤΑΣΙΟ ΜΠΕΛΟΥΣΗ*, στο Βακαλοπούλου Μ., Δανιήλ Μ., Λαμπρόπουλος Χ., Φασουράκης Η. (επιμ.), 2017, Βιομηχανικά Δελτία Απογραφής www.vidarchives.gr/reports/2022_07_2368
Όνομα ερευνητή	Ιωάννης Παπαγιαννόπουλος
Ημ/νία καταγραφής	18/12/2024

EIK. 13

Κορινθία

(18) Κιάτο, Αποθήκες ΑΣΟ

ΔΕΛΤΙΟ ΚΑΤΑΓΡΑΦΗΣ ΚΤΗΡΙΟΥ	
Μοναδικός κωδικός	**ΚΚΟ1018**
Ονομασία	Αποθήκες ΑΣΟ Κιάτου
Τόπος	Καλογεροπούλου 4, Κιάτο Κορινθίας
Συντεταγμένες τοποθεσίας	38°00'51.0"N 22°44'56.6"E (38.014167, 22.749056) https://maps.app.goo.gl/HbWnKEfQt6AgFJcY7
Σχετικές ονομασίες	Σταφιδεργοστάσιο Ηλία και Βασίλη Φραντζή
Κατηγορία	(1) Σταφιδαποθήκες, σταφιδεργοστάσια – Κτήρια / εγκαταστάσεις παραγωγής, επεξεργασίας, αποθήκευσης.
Ιδιοκτησία	Δήμος Σικυωνίων
Χρήση κτηρίου παλαιά	Σταφιδεργοστάσιο και σταφιδαποθήκες
Χρήση κτηρίου σήμερα	Πολυχώρος πολιτισμού
Σημερινή κατάσταση	Σήμερα βρίσκονται σε τελικό στάδιο οι εργασίες αποκατάστασης του συγκροτήματος και ήδη το ένα από τα βοηθητικά κτήρια έχει ανακαινιστεί πλήρως και αποτελεί την Δημοτική Βιβλιοθήκη Σικυωνίων. Τα υπόλοιπα κτήρια διαμορφώνονται σε χώρους πολιτισμού και τεχνών: Δημοτικό Θέατρο, Δημοτικό Κινηματογράφο, Συνεδριακό Χώρο και φυσικά το Μουσείο Αντιγράφων του Λύσιππου, το οποίο θα στεγάσει το πρώτο παγκοσμίως μουσείο αφιερωμένο στην ζωή, το έργο και τις επιρροές στην τέχνη του μεγάλου Σικυώνιου γλύπτη.
Περιγραφή / τεκμηρίωση	Το κτηριακό συγκρότημα περιλαμβάνει πέντε πέτρινα κτίσματα για την επεξεργασία αποξηραμένης μαύρης σταφίδας. Το πρώτο εργοστάσιο του Ηλία Φραντζή εγκαινιάστηκε το 1890. Πρόκειται για το κτίριο που γειτνιάζει με το σημερινό Δημαρχείο, με το χαμηλό του μέρος να αποτελεί το εργοστάσιο και το ψηλότερο, που είχε μέτωπο προς τη θάλασσα, τις αποθήκες. Έγινε επέκτασή του το 1932 από τον σταφιδέμπορο Βασίλειο Η. Φραντζή, όταν και ολοκληρώθηκαν οι τέσσερις αποθήκες που βρίσκονται ακριβώς απέναντι από το παλαιότερο κτήριο. Οι αποθήκες χτίστηκαν δίπλα στο λιμάνι της πόλης έτσι ώστε να διευκολύνουν την εμπορία του προϊόντος και αποτέλεσαν πόλο αμφίδρομης ανάπτυξης για την πόλη, το λιμάνι της, το εμπόριο και την αγροτική παραγωγή. Η μορφολογία του συγκροτήματος χαρακτηρίζεται από λιτότητα και ορθολογισμό στη λειτουργική συγκρότηση των χώρων και όγκων, καθώς και από την κατασκευαστική τέχνη των υλικών της βιομηχανικής αρχιτεκτονικής. Τα πέντε κτίρια αποτελούν μια ενιαία λειτουργική και μορφολογική ενότητα, αλλά με αυτόνομες οξύκορφες στέγες, χαρακτηριστικό γνώρισμα των βιομηχανικών κτιρίων. Στα σιδερένια κάγκελα των υπερμεγεθών παραθύρων διακρίνονται εύκολα τα αρχικά του πρώτου ιδιοκτήτη τους: ΒΦ, δηλαδή Βασίλης Φραντζής. Τα κτήρια κατά την δεκαετία του 1960, λόγω χρεών της επιχείρησης, περιήλθαν στον Α.Σ.Ο., και το 2001, αφού είχε καταργηθεί ο Α.Σ.Ο.,

	μεταβιβάστηκαν δωρεάν από το Υπουργείο Γεωργίας στον Δήμο Σικυωνίων. Με απόφαση του Δημοτικού Συμβουλίου Σικυωνίων ο χώρος των αποθηκών Α.Σ.Ο. πήρε το όνομα του Γιάννη Σπανού, του μεγάλου Έλληνα συνθέτη με καταγωγή από το Κιάτο. **Πηγές**: • Ευαγγελία Μυλωνά, «Η συμβολή του Πολιτισμού στην τοπική ανάπτυξη. Η περίπτωση του Δήμου Σικυωνίων», Χαροκόπειο Πανεπιστήμιο, Τμήμα Οικιακής Οικονομίας και Οικολογίας, Αθήνα 2012, σελ.45 • Ηρακλής Φασουράκης, *ΣΤΑΦΙΔΕΡΓΟΣΤΑΣΙΟ ΗΛΙΑ ΦΡΑΤΖΗ / ΒΑΣΙΛΕΙΟΥ Η. ΦΡΑΤΖΗ / Α.Σ.Ο.*, στο Βακαλοπούλου Μ., Δανιήλ Μ., Λαμπρόπουλος Χ., Φασουράκης Η. (επιμ.), 2017, Βιομηχανικά Δελτία Απογραφής www.vidarchives.gr/reports/2019_09_679. • http://odysseus.culture.gr/h/2/gh251.jsp?obj_id=6703 • www.visitsikyon.gr/el/attractions/apothikes-aso
Όνομα ερευνητή	Ιωάννης Παπαγιαννόπουλος
Ημ/νία καταγραφής	18/12/2024

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ
ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ & ΕΝΕΡΓΕΙΑΣ

Προτάσεις αξιοποίησης

Καλές πρακτικές αποκατάστασης και νέων χρήσεων

Όπως έχει ήδη προαναφερθεί στα δελτία καταγραφής των κτηρίων, σε αρκετά από αυτά έχει γίνει αποκατάσταση και έχει αποδοθεί νέα χρήση, εμπορική ή κοινωφελής.

Αναφέρονται τα εξής:

- Μέγαρο Γαλανόπουλου: Έχει μετατραπεί στο ξενοδοχείο Bold type Hotel 5*.
- Σταφιδεργοστάσιο Βουρλούμη: Έχει μετατραπεί σε πολυχώρο εκδηλώσεων (Όροφως) στον πρώτο όροφο και σε χώρο διασκέδασης (Αστέρια) στο ισόγειο.
- Σταφιδαποθήκες Μπάρυ: Έχει μετατραπεί σε χώρο της Δραματικής Σχολής του ΔΗΠΕΘΕ Πάτρας.
- Κτήριο (χημείο, κατοικία) ΑΣΟ Θουρίας: Έχει μετατραπεί σε χώρο του Πολιτιστικού Συλλόγου Θουρίας.
- Κτήριο ΑΣΟ Καλαμάτας: Μετατρέπεται σε ξενοδοχείο 4 αστέρων.

Προτάσεις νέων χρήσεων

Πάτρα, Βίλα Κόλλα

α) Στο κτήριο μπορεί να δημιουργηθεί μουσείο της οικογένειας Κόλλα και της σταφιδικής ιστορίας της Πάτρας. Το μουσείο θα μπορούσε να καταλάβει ολόκληρο το κτήριο ή εναλλακτικά μόνο το ισόγειο, αφήνοντας τον όροφο για περιοδικές εκθέσεις και άλλες δράσεις.

Πιο συγκεκριμένα:

α) «Αναβίωση» του ιστορικού Λεσχιδίου της Πάτρας με την λογική της παρουσίασης σταφιδικών οικογενειών της Πάτρας, αρχειακού υλικού, προφορικών μαρτυριών και στοιχείων, κωδίκων της μαύρης σταφίδας, μέσα από ενδιαφέρουσες εκθέσεις και εγκαταστάσεις με ελκυστικό και διαδραστικό ύφος, στις οποίες θα συμπεριλαμβάνονται και εκπαιδευτικές δραστηριότητες - εκπαιδευτικά πακέτα για την μαθητική κοινότητα.

β) Σχεδιασμός κύκλου ενημερωτικών δράσεων με τη συμμετοχή της πανεπιστημιακής κοινότητας από τους χώρους της αρχιτεκτονικής, της ιστορίας, της ανθρωπολογίας, της κοινωνιολογίας. Συμμετοχή προπτυχιακών και μεταπτυχιακών φοιτητών σχετικών τμημάτων του Πανεπιστημίου.

γ) Υλοποίηση πολιτιστικών δράσεων και φεστιβάλ στις εγκαταστάσεις της Βίλλας Κόλλα. Συμπεριλαμβάνονται έκθεση και εγκαταστάσεις ερμηνείας αρχειακού υλικού και προφορικών μαρτυριών, παρουσίαση και διερμηνεία της ιστορίας του κτηρίου και της οικογένειας Κόλλα και άλλων σταφιδικών οικογενειών της Πάτρας, έκθεση σύγχρονης τέχνης με αφορμή την μαύρη σταφίδα, ενημερωτικές δράσεις και ημερίδες, καλλιτεχνικές/θεατρικές δράσεις και συναυλίες στον περιβάλλοντα χώρο, δράσεις γαστρονομίας και γεύσεων με βάση την μαύρη σταφίδα και τις τοπικές γεύσεις.

Αίγιο, Κτήριο Κανελλόπουλου-Κριτσωταλάκη

Όπως έδειξε η υλοποίηση του Φεστιβάλ Πριμαρόλια για δύο έτη στο κτήριο, ο χώρος προσφέρεται για έναν συνδυασμό κοινωφελούς και εμπορικής χρήσης με την μετατροπή του σε Πολυχώρο πολιτιστικών δράσεων, σε συνδυασμό με art residency για φιλοξενία καλλιτεχνών και επιστημόνων.

α) Στο ισόγειο μπορούν να φιλοξενούνται εκδηλώσεις και φεστιβάλ, καθώς και χώρος εργαστηρίων, δημιουργίας και γραφείων, μαζί με σημεία πώλησης έργων προϊόντων κ.ά.

β) Στον πρώτο όροφο μπορούν να φιλοξενούνται εκθέσεις και άλλες δράσεις.
γ) Στον δεύτερο όροφο (σοφίτα) μπορούν να δημιουργηθούν (10) δωμάτια για την φιλοξενία καλλιτεχνών και επισκεπτών.
δ) Στον εξωτερικό χώρο μπορούν για εμπορικούς λόγους να υποστηριχθούν διάφορες κοινωνικές εκδηλώσεις, σε συνεργασία με οργανωμένη επιχείρηση catering.

Ζάκυνθος, Σταφιδεργοστάσιο ΕΑΣ Ζακύνθου

Όπως έδειξε η υλοποίηση των εκδηλώσεων Uva passa και του συνεδρίου για την μαύρη σταφίδα το 2024, μέρος του εργοστασίου μπορεί να μετατραπεί σε επισκέψιμες εγκαταστάσεις με:

α) εκθεσιακό χώρο για την ιστορία της μαύρης σταφίδας στην Ζάκυνθο και γενικότερα,
β) δυνατότητα υλοποίησης εκπαιδευτικών προγραμμάτων,
γ) πωλητήριο προϊόντων και σχετικού υλικού (βιβλία, διαφημιστικό/προωθητικό υλικό κ.ά.)